

It- och postfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkanden i motioner som rör bl.a. tillgången till elektroniska kommunikationer, användningen av 700 MHz-bandet, nyttjandet av it för att minska miljöpåverkan samt olika frågor om postservicen. Motionsyrkandena avstyrks med hänvisning i huvudsak till vidtagna åtgärder, bl.a. framtagandet av en ny bredbandsstrategi, och pågående beredningsarbete.

I betänkandet finns 16 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Cirka 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Två yrkanden i motioner som väckts med anledning av proposition 2016/17:21 Infrastruktur för framtiden – innovativa lösningar för stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Delaktighet i informationssamhället.....	7
Tillgång till elektronisk kommunikation	10
Användningen av 700 MHz-bandet.....	26
It och minskad miljöpåverkan	30
Statens innehav av digital infrastruktur	33
Vissa regleringsfrågor	35
Integritet och it-säkerhet.....	39
Postservice i hela landet	42
Övernattbefordran av post	47
Vissa postala konkurrensfrågor	48
Samdistribution	50
Reservationer	53
1. Tillgång till bredband, punkt 2 (M, C, L, KD)	53
2. Tillgång till bredband, punkt 2 (SD).....	54
3. Utbyggnad av it-infrastruktur, punkt 3 (C)	55
4. Telefoni och mobiltäckning, punkt 4 (KD).....	56
5. Användningen av 700 MHz-bandet, punkt 5 (M, C, L, KD)	57
6. It och minskad miljöpåverkan, punkt 6 (C)	58
7. It och minskad miljöpåverkan, punkt 6 (V).....	59
8. It och minskad miljöpåverkan, punkt 6 (L)	59
9. Statens innehav av digital infrastruktur, punkt 7 (M, C, L, KD)	60
10. Vissa regleringsfrågor, punkt 8 (M)	61
11. Integritet och it-säkerhet, punkt 9 (M).....	62
12. Postservice i hela landet, punkt 10 (SD).....	63
13. Postservice i hela landet, punkt 10 (V).....	64
14. Övernattbefordran av post, punkt 11 (M, C, L, KD)	64
15. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 12 (C)	65
16. Samdistribution, punkt 13 (M, C, L, KD).....	66
Särskilda yttranden	68
1. Bredbandsutbyggnad, punkterna 2 och 3 (L).....	68
2. Bredbandsutbyggnad, punkterna 2 och 3 (KD)	68
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	69
Motioner väckta med anledning av proposition 2016/17:21	69
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	69

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Delaktighet i informationssamhället

Riksdagen avslår motion

2016/17:213 av Lars-Arne Staxäng (M).

2. Tillgång till bredband

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:682 av Anette Åkesson (M) yrkande 2,

2016/17:1119 av Anette Åkesson m.fl. (M) yrkandena 1, 2, 6 och 7,

2016/17:1647 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2016/17:1654 av Johan Löfstrand m.fl. (S) i denna del,

2016/17:1690 av Lars Eriksson m.fl. (S),

2016/17:1691 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) i denna del,

2016/17:2118 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkande 1,

2016/17:2225 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkande 6,

2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 2,

2016/17:2649 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 5,

2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 9,

2016/17:2970 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 5,

2016/17:3096 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 2 i denna del och

2016/17:3374 av Nina Lundström (L) yrkande 18.2.

Reservation 1 (M, C, L, KD)

Reservation 2 (SD)

3. Utbyggnad av it-infrastruktur

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:820 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 4 och

2016/17:3507 av Anders Åkesson (C) yrkande 20.

Reservation 3 (C)

4. Telefoni och mobiltäckning

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1237 av Lotta Olsson (M),

2016/17:1605 av Monica Haider och Tomas Eneroth (båda S),

2016/17:1654 av Johan Löfstrand m.fl. (S) i denna del,

2016/17:1691 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) i denna del,

2016/17:2118 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkande 2,

2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 14 och

2016/17:3096 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 2 i denna del.

Reservation 4 (KD)

5. Användningen av 700 MHz-bandet

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:820 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5,

2016/17:2530 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 32,

2016/17:3119 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 20 och

2016/17:3205 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 5 (M, C, L, KD)

6. It och minskad miljöpåverkan

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 49,

2016/17:1986 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 9,

2016/17:3374 av Nina Lundström (L) yrkande 5 och

2016/17:3512 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 29.

Reservation 6 (C)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (L)

7. Statens innehav av digital infrastruktur

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2530 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 30 och

2016/17:2739 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S).

Reservation 9 (M, C, L, KD)

8. Vissa regleringsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:60 av Robert Hannah (L),

2016/17:679 av Anette Åkesson (M),

2016/17:1119 av Anette Åkesson m.fl. (M) yrkandena 3 och 4,

2016/17:1966 av Hans Rothenberg (M) och

2016/17:2531 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 47.

Reservation 10 (M)

9. Integritet och it-säkerhet

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:175 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) och

2016/17:3387 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 16.

Reservation 11 (M)

10. Postservice i hela landet

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:190 av Saila Quicklund (M),
2016/17:1604 av Fredrik Lundh Sammeli (S),
2016/17:1740 av Pavel Gamov (SD),
2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 4,
2016/17:3139 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2 samt
2016/17:3357 av Larry Söder (KD).

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (V)

11. Övernattbefordran av post

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2530 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 34
och

2016/17:3119 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 21.

Reservation 14 (M, C, L, KD)

12. Vissa postala konkurrensfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2439 av Jeff Ahl m.fl. (SD) och

2016/17:3119 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 23.

Reservation 15 (C)

13. Samdistribution

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2530 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 33,

2016/17:3119 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 22 och

2016/17:3374 av Nina Lundström (L) yrkande 19.

Reservation 16 (M, C, L, KD)

Stockholm den 24 januari 2017

På trafikutskottets vägnar

Karin Svensson Smith

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Svensson Smith (MP), Jessica Rosencrantz (M), Pia Nilsson (S), Edward Riedl (M), Tony Wiklander (SD), Sten Bergheden (M), Leif Pettersson (S), Anders Åkesson (C), Jasenko Omanovic (S), Per Klarberg (SD), Nina Lundström (L), Emma Wallrup (V), Robert Halef (KD), Johan Andersson (S), Teres Lindberg (S), Erik Ottoson (M) och Monica Green (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet drygt 50 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17 om it- och postpolitiska frågor samt två yrkanden i följdmotioner till regeringens infrastrukturproposition (prop. 2016/17:21). En förteckning över de förslag som behandlas redovisas i bilagan.

Postnords vd Håkan Ericsson m.fl. informerade utskottet om företagets verksamhet och situationen på marknaden i samband med ett studiebesök på terminalen i Rosersberg den 28 september 2016. I samband med utskottets sammanträde den 10 november 2016 informerade företrädare från Postnord, PTS och Seko utskottet om de kvalitetsproblem som drabbat utdelningsverksamheten.

Vid utskottets sammanträde den 15 december 2016 informerade företrädare från PTS, Ericsson, Telia och Telenor om 5G och de möjligheter som den nya tekniken erbjuder men även om andra aktuella frågor på området elektronisk kommunikation.

Trafikutskottets arbetsgrupp för forskningsfrågor har under hösten 2016 sammanställt rapporten It-infrastrukturen – i dag och i framtiden (2016/17:RFR1). I rapporten analyseras it-infrastrukturen utifrån bl.a. uppsatta mål, nuvarande tillgång, framtidens krav på it-infrastrukturen och konsekvenser.

Utskottets överväganden

Delaktighet i informationssamhället

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om delaktighet i informations-samhället. Utskottet bedömer att det alljämt finns behov av åtgärder för att främja en ökad digital delaktighet bland delar av befolkningen men konstaterar samtidigt att det görs omfattande insatser på området.

Motionen

Lars-Arne Staxäng (M) anför i motion 2016/17:213 att Sverige är ett land med en mycket utbredd internetanvändning och att ca 90 procent av befolkningen använde internet 2015. Motionären framhåller dock samtidigt att detta innebär att nästan en miljon svenskar inte använder eller inte har tillgång till internet. Många i denna grupp är äldre, vilket är alarmerande med tanke på att det finns en uppenbar risk att de i olika avseenden hamnar i ett utanförskap, särskilt som det i dagens samhälle nästan förutsätts att man är uppkopplad. Motionären anser det därför befogat att staten erbjuder stimulansbidrag till de kommuner, läroanstalter eller organisationer som vill arbeta med att få fler medborgare att ta del av det digitala samhället. Motionären föreslår att regeringen bör se över eller utreda hur olika typer av verksamheter kan stimuleras för att lära ut fördelarna med ett digitalt samhälle och göra det tillgängligt för flera.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att i Sverige är en hög andel av befolkningen digitalt delaktig i jämförelse med andra länder. Som framgår av regeringens redovisning i budgetpropositionen för 2017 är det framför allt bland äldre personer med funktionsnedsättningar och äldre med invandrabakgrund som det digitala innanförskapet behöver öka. För personer med funktionsnedsättning som är vana att använda digital teknik fungerar it-tjänster förhållandevis väl och kan öka deras inkludering i samhället, vilket utskottet finner uppmuntrande.

Utskottet vill i sammanhanget förtydliga att digitalt innanförskap innebär att den som vill ska kunna använda de möjligheter som digitaliseringen innebär. I SCB:s undersökning Privatpersoners användning av datorer och internet 2015 framgår att mer än tre fjärdedelar av befolkningen i åldern 16–85 år använder internet dagligen och att sju av tio använder dator dagligen. Av dem som använt datorer och internet angav 19 procent att de hade någon form av funktionsnedsättning. Av dessa angav 85 procent att de inte har några

upplevda svårigheter vid användning av datorer och internet, 14 procent angav däremot att de har svårigheter av varierande art att använda datorer och internet.

Utskottet vill här påminna om att en av Post- och telestyrelsens (PTS) uppgifter är att öka tillgängligheten till och utbudet av informations- och kommunikationstjänster för personer med funktionsnedsättning. Det har skett bl.a. genom innovationstävlingar med olika teman. Myndigheten har genom dessa innovationstävlingar och utvärderingar av befintliga kommersiella tjänster samt finansiering av utvecklingsprojekt sett till att tjänster utvecklats för att underlätta användning av it-produkter och tjänster för personer med funktionsnedsättning. Utskottet välkomnar detta och noterar att PTS i december 2016 slutförde den trettonde omgången av innovationstävlingen.

Utskottet vill även lyfta fram Svenska stadsnätsföreningens (SSNf) studie om digitalt utanförskap från oktober 2016. I studien identifierar SSNf fem barriärer som hindrar människor från att delta i digitala sammanhang: bristande kunskap, bristande förmåga, bristande motivation, bristande tillgång till internet och bristande tillgång till hårdvara. Man bedömer att dessa fem barriärer kräver samordnade insatser från flera aktörer för att problemet med digitalt utanförskap ska kunna lösas. Man betonar att innan sådana insatser planeras och genomförs, krävs fördjupade kunskaper om villkoren och behoven hos dem som lever i digitalt utanförskap, annars finns risken att insatserna inte skapar vare sig användar- eller samhällsnytta. Likaså framhåller man betydelsen av att kunna se kopplingen mellan det it-politiska målet och frågan om digitalt utanförskap och att det krävs insikt om att utanförskap i alla dess aspekter också innehåller en digital dimension. Vidare konstateras i studien att arbetet för ett utökat digitalt innanförskap kräver ett brett perspektiv där intressenter från offentlig, privat och ideell sektor genomför insatser i linje med organisationernas kärnuppdrag och samtidigt skapar gemensamma aktiviteter och insatser. Utskottet delar denna uppfattning.

En av slutsatserna i SSNf:s studie är att man för att nå det it-politiska målet måste inkludera fler i det digitala samhället. Genom att verka för detta utvecklas strategier och metoder där digitalisering främjar fattigdomsbekämpning, integration och större egenmakt. Förutom detta bidrar också en satsning på utökat digitalt innanförskap till att utveckla mer kostnadseffektiva och användarvänliga publika digitala tjänster. På så sätt skulle dessa insatser gynna en hållbar, social och ekonomisk utveckling av Sverige, och digitaliseringen skulle bidra till en bättre välfärd och större möjligheter för alla.

Tillgång till bredband håller på att bli en förutsättning för att kunna ta del av grundläggande samhällsservice och att fullt ut vara delaktig i samhället. Det är därför med tillfredsställelse som utskottet konstaterar att regeringen i sin nyligen antagna bredbandsstrategi höjer målsättningen för tillgången till snabbt bredband och föreslår aktiviteter för att genomföra politiken. Utskottet redovisar detta närmare i nästkommande avsnitt om tillgång till elektronisk kommunikation.

Utskottet vill uppmärksamma Digidelnätverket, som är ett nätverk som arbetar för ökad digital delaktighet i Sverige. Nätverket bildades när den nationella kampanjen för ökad digital delaktighet Digidel 2013 avslutades i december 2013. Nätverket ska genom samverkan och delad kunskap arbeta för att öka den digitala delaktigheten och tillgängligheten till digitala tjänster i Sverige. Varje organisation och myndighet som deltar och samverkar i Digidelnätverket gör insatser utifrån sitt eget uppdrag och sin egen roll. Nätverket består av SKL, lokala, regionala och nationella organisationer som bibliotek, studieförbund, folkhögskolor, myndigheter, föreningar och företag. Den 25 juni 2015 tilldelades Digidelnätverket ett finansieringsbidrag för insatser för att främja digitalt innanförskap. Dessa insatser kan nå flera olika grupper, bl.a. äldre personer.

Vidare vill utskottet framhålla att regeringen genom vårandringsbudgeten för 2016 (prop. 2015/16:99, bet. 2015/16:FiU21, rskr. 2015/16:310) har genomfört kompletteringar av RUT-avdraget så att det även innefattar it-tjänster såsom installation, reparation och underhåll av data- och informationsteknisk utrustning, dataprogram osv. Ändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2016. Undersökningar har visat att det till största delen är personer över 65 år som är intresserade av dessa it-tjänster. Utskottet gör bedömningen att detta ger hushållen bättre förutsättningar att öka användningen av it i hemmen och därigenom även den digitala kompetensen. Utskottet anser även att åtgärden kan öka den digitala delaktigheten inom vissa grupper i samhället och även bidra till ökad jämställdhet.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att omfattande insatser görs i samhället för att främja den digitala delaktigheten. Syftet med motionsförslaget som här behandlats om att skapa ökad delaktighet i informationssamhället bör härmed bli tillgodosett och därför avstyrker utskottet motion 2016/17:213 (M).

Tillgång till elektronisk kommunikation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillgång till elektronisk kommunikation. Utskottet välkomnar de höjda mål för tillgången till bredband som regeringen presenterat i den nya bredbandsstrategin. Utskottet bedömer att tillgången till elektronisk kommunikation fortsätter att utvecklas i positiv riktning till följd av de satsningar som görs på bredbandsinfrastrukturen och på mobilnäten. I fråga om stöd till utbyggnad av it-infrastruktur vill utskottet uppmärksamma de satsningar som görs av både offentliga och privata aktörer samt regeringens arbete i detta avseende, inte minst den nya bredbandsstrategin.

Jämför reservationerna 1 (M, C, L, KD), 2 (SD), 3 (C) och 4 (KD) samt särskilda yttrandena 1 (L) och 2 (KD).

Bakgrund

De it-politiska målen

Det övergripande it-politiska målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Ett delmål för it-politiken är att elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta samt tillgodose användarnas behov. De elektroniska kommunikationerna ska i första hand tillhandahållas genom en väl fungerande marknad, men staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86). Ett annat delmål är att Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband (prop. 2009/10:193, bet. 2009/10:TU18, rskr. 2009/10:297).

Befintlig reglering

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer liksom största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster till fastställt pris och kvalitet. Syftet ska uppnås bl.a. genom att konkurrensen främjas.

Av LEK följer att fast telefoni är en s.k. samhällsomfattande tjänst och att Post- och telestyrelsen (PTS) om det behövs kan utse en operatör som ska tillgodose rimliga krav på en sådan anslutning till ett överkomligt pris. Lagen förtydligar att anslutningen ska ske till en fast nätanslutningspunkt i en stadigvarande bostad eller ett fast verksamhetsställe. Denna anslutning ska

medge en viss lägsta datahastighet som medger funktionellt tillträde till internet som i december 2011 fastställdes till 1 Mbit/s (SFS 2011:1587).

Nationella bredbandsstrategier

I november 2009 presenterade den förra regeringen den första nationella bredbandsstrategi som var en del av den övergripande digitala agendan för Sverige. I strategin formulerades målen att 90 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2020, och år 2015 bör 40 procent ha tillgång till bredband med denna hastighet. Alltsedan den ursprungliga strategin presenterades har såväl riksdag som regering betonat betydelsen av att svenska företag och hushåll i alla delar av landet kan dra nytta av de möjligheter som ett kraftfullt bredband ger.

Den snabba utvecklingen inom området sedan 2009 har föranlett regeringen att utarbeta en ny bredbandsstrategi som presenterades den 18 december 2016 med följande mål:

- 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.

Enligt regeringen ska dessa mål bidra till att förverkliga visionen om ett helt uppkopplat Sverige. Den nya bredbandsstrategin innebär att målsättningen för andelen hushåll och företag som 2020 ska ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s höjs från 90 till 95 procent. För 2023 anger regeringen att hela Sverige ska ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet. Det betyder att uppkopplingen ska vara så stabil och av sådan kvalitet att användaren inte upplever begränsningar i sin användning genom avbrott eller brist på kapacitet. Detta gäller för platser där människor, företag och saker normalt befinner sig, exempelvis kring fritidshus, i friluftsområden och längs vägar och räls. Målet för 2025 innebär att 98 procent av befolkningen bör ha tillgång till bredband om minst 1 Gbit/s i hemmet och på arbetet och 1,9 procent bör ha tillgång till minst 100 Mbit/s. Resterande 0,1 procent bör ha tillgång till minst 30 Mbit/s.

För att genomföra politiken identifierar regeringen ett antal nya aktiviteter som krävs jämte redan pågående aktiviteter inom tre strategiska områden: roller och spelregler på bredbandsmarknaden, kostnadseffektiv utbyggnad av bredband samt nät och tjänster till alla.

Post- och telestyrelsen

Av PTS regleringsbrev för 2017 (N2016/08068/D) framgår bl.a. att myndigheten löpande ska följa upp och analysera utvecklingen på bredbandsområdet samt vid behov lämna förslag till åtgärder. Inom ramen för uppdraget ska PTS sammanställa länsstyrelsernas, Gotlands kommuns samt berörda landstings och samverkansorgans rapportering av hur arbetet med att

främja bredbandsutbyggnaden i länet har genomförts och därefter redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Myndigheten ska också följa och redovisa tillgången till samtliga statliga bredbandsstöd samt redovisa behovet av bredbandsstöd för 2017–2018.

PTS har även till uppgift att främja och stödja insatser för bredbandsutbyggnad i alla delar av landet. Inom ramen för detta uppdrag ska myndigheten arbeta utifrån den plan som har tagits fram för det fortsatta arbetet inom myndighetens ansvarsområden, vidta åtgärder för att underlätta bredbandsutbyggnad och vid behov lämna förslag till åtgärder. Andra uppgifter är att leda en samverkansgrupp för det arbete med it-infrastruktur som länsstyrelserna och Tillväxtverket bedriver inom ramen för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska regionala utvecklingsfonden samt att agera som expertmyndighet och verka för ett samordnat agerande för frågor som rör statligt stöd till bredbandsutbyggnad inom områden som PTS som sektorsmyndighet ansvarar för. Detta innebär att PTS i denna roll ska bistå Statens jordbruksverk, Tillväxtverket och andra offentliga aktörer när dessa utformar t.ex. regelverk, riktlinjer och rutiner samt gör uppföljningar. Myndigheten ska dessutom bistå Affärsverket svenska kraftnät med råd på området tele- och kommunikationsnät.

Bredbandsforum

Genom ett regeringsbeslut tillsattes i mars 2010 ett forum inom Regeringskansliet för att främja utbyggnaden av bredband i hela landet (dnr N2010/2461/ITP). Bredbandsforum är en del i genomförandet av regeringens bredbandsstrategi. Bredbandsforum har till uppgift att främja samverkan mellan olika aktörer i samhället för en effektiv utbyggnad av bredbandsinfrastruktur. Forumet ska också se till att företag, myndigheter och andra organisationer möts för att tillsammans identifiera hinder och hitta lösningar som främjar tillgången till bredband i hela landet.

Bredbandsforum leds av en styrgrupp vars huvudsakliga uppgift är att identifiera områden för insatser och tillsätta arbetsgrupper som fokuserar på de prioriterade sakfrågorna. Styrgruppen har tillsatt arbetsgrupper med fokus på bl.a. finansieringsmöjligheter för bredband, utmaningar vid utbyggnad av mobilt bredband i hela landet, byanät samt kommunernas roll i bredbandsutbyggnaden.

Regeringen beslutade den 12 november 2015 om förlängt mandat för Bredbandsforums verksamhet t.o.m. den 31 december 2020 (dnr N2015/07486/ITP).

Motionerna

I motion 2016/17:682 uppmärksammar Anette Åkesson (M) i yrkande 2 att en förutsättning för att utveckla e-tjänster är den fortsatta utbyggnaden av bredband med hög överföringshastighet. Allteftersom Sverige närmar sig målen i 2009 års bredbandsstrategi om att 90 procent av alla hushåll och

företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2020, anser motionären att det är angeläget att även fundera på hur man ska gå vidare och pekar på Post- och telestyrelsens (PTS) beräkning att 2020 kommer 93–96 procent av hushållen och företagen att ha tillgång till 100 Mbit/s. Motionären anser därför att det finns fog för att låta utreda om det är möjligt och samhällsekonomiskt lönsamt att höja målet till att 99 procent av Sveriges hushåll och företag ska ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s till år 2020.

I partimotion 2016/17:820 understryker Annie Lööf m.fl. (C) i yrkande 4 behovet av att betrakta it som det femte transportslaget jämte väg, järnväg, sjöfart och flyg vid planering och fördelning av anslag till infrastruktur. Motionärerna lyfter fram de enorma möjligheter som en fungerande informationsteknik i form av tillgänglig bredbandsuppkoppling med hög kapacitet i hela landet utgör.

Även Anders Åkesson (C) vill i motion 2016/17:3507 yrkande 20 att man ser över möjligheterna att betrakta it som det femte transportslaget jämte väg, järnväg, sjö- och luftfart. Motionären efterlyser en långsiktig plan och strategi för hur de olika transportslagen kan samverka, och pekar ut it som en viktig lösning.

Anette Åkesson m.fl. (M) anför i motion 2016/17:1119 att trådlösa tekniker och mobilt bredband är viktiga verktyg för att uppfylla bredbandsmålen i glest befolkade områden där det ofta är svårt eller olönsamt att bygga ut fibernätet. Enligt motionärerna uppskattade PTS 2015 investeringarna till nära 12,3 miljarder kronor för fast och mobil infrastruktur, en ökning med 1,7 miljarder jämfört med 2014. Andelen investeringar i fasta nät hade ökat och 2014 investerades ca två tredjedelar i fast infrastruktur medan en tredjedel av investeringarna gick till mobilnäten. Motionärerna påpekar dock att det inte alltid handlar om investeringar i nybyggd infrastruktur utan till viss del om uppköp av befintliga nät. För inte minst politiska beslutsfattare är det angeläget att kunna följa utvecklingen av fiberutbyggnaden, och motionärerna anser därför i yrkande 1 att PTS bör få i uppdrag att i sina redovisningar även ange hur stor andel av de olika aktörernas investeringar som görs i nybyggd respektive upphandlad it-infrastruktur. Motionärerna påminner om att målen i 2009 års bredbandsstrategi är att 90 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s 2020 samt att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. De påpekar dock att andelen hushåll och företag med tillgång till 100 Mbit/s 2020 uppskattas uppgå till mellan 93 och 96 procent enligt gjorda beräkningar. Mot denna bakgrund anser de att målen är för blygsamma och att det kan finnas utrymme för att höja ambitionsnivån på området. Motionärerna föreslår därför i yrkande 2 att man bör utreda huruvida det är möjligt och samhällsekonomiskt lönsamt att vassa målet för bredbandsstrategin till att gälla 99 procent av alla hushåll och företag. Vad gäller utbyggnad av bredband påminner motionärerna om att det under förra stödperioden krävdes kommunala medel för att kunna beviljas stöd

från staten och EU. I dag är situationen en annan och i stället ersätter eventuella kommunala medel statliga sådana, vilket innebär försämrade förutsättningar för de kommunala bolagen att få bidrag för utbyggnad. Det kan i förlängningen leda till ett sämre utbud och högre anslutningsavgifter för kunderna. Motionärerna vill därför i yrkande 6 att regeringen ser över bidragskonstruktionen så att lika villkor råder för privata och offentliga aktörer. I yrkande 7 föreslår motionärerna att det bör undersökas hur ett mobilitetsmål som anger täckningsgrad av geografisk yta kan tillföras bredbandsstrategin så att även exempelvis vägsträckor inkluderas. De motiverar förslaget med att människor är rörliga och numera förväntar sig kunna använda sina mobiltelefoner överallt. Dessutom finns det allt fler tjänster som är mobila och som kräver mobiltäckning, inte minst inom kommunal verksamhet som hemtjänsten. Motionärerna betonar att pålitlig mobiltäckning är en förutsättning för att man ska kunna bo och känna sig trygg i hela landet, även i glesbygden.

Lotta Olsson (M) påpekar i motion 2016/17:1237 att tillgång till fungerande mobiltelefoni i dag är en förutsättning för att kunna bo och verka i hela landet men att i många områden är täckningen fortfarande mycket bristfällig, inte minst i glesbygden. Motionären påminner om att mobiltelefonimarknaden i dag domineras av fyra stora aktörer som var för sig ansvarar för de egna mobilmasterna. Mångfalden av aktörer har varit bra för Sverige eftersom den främjat konkurrensen och kunnat hålla nere priserna, vilket gynnat konsumenterna. Motionären anmärker dock att det också har medfört att på en ort där en typ av mobilabonnemang fungerar utmärkt är det helt omöjligt att utnyttja ett annat abonnemang. Ett sätt att öka mobiltäckningen för samtliga konsumenter är enligt motionären att operatörerna i högre grad än i dag nyttjar varandras mobilmaster när de själva inte kan ge täckning till de egna kunderna. Motionären anser därför att regeringen bör se över vilka åtgärder som kan vidtas för att underlätta ett sådant mer effektivt utnyttjande av det svenska mobilnätet.

Monica Haider och Tomas Eneroth (båda S) understryker i motion 2016/17:1605 att en bra it-infrastruktur är avgörande för utveckling och tillväxt i landet. Motionärerna framhåller också att fler och fler tjänster och produkter görs tillgängliga på nätet och att detta med stor sannolikhet bara är början på utvecklingen. Snabb uppkoppling behövs i det offentliga rummet och inte bara i det egna hemmet. Det är viktigt enligt motionärerna att staten, utöver redan planerad utbyggnad, överväger kompletterande åtgärder, och de yrkar därför på att man i infrastrukturplaneringen studerar förutsättningarna för förbättrad mobiltäckning i hela landet.

Johan Löfstrand m.fl. (S) uppmärksammar i motion 2016/17:1647 de svårigheter som ibland uppstår när man vill få en väl fungerande bredbandsuppkoppling i glesbygden. Även om en rad bra åtgärder och satsningar har gjorts under senare år finns det enligt motionärerna flera problem med dagens regelverk. De nämner som exempel att mindre kommuner inte har resurser att hantera den administrativa börda som en

ansökan om stöd för bredbandsutbyggnad innebär. Det finns också problem med den fasta stödprocenten och upplägget på olika bidrag, som innebär att pengarna inte alltid hamnar där de bäst behövs. Ett annat problem är att regelverket är det samma oavsett projektets omfattning. Mot denna bakgrund anser motionärerna att det är angeläget att säkerställa att de resurser som satsas för utbyggnad av bredband används rätt och att de även kommer mindre kommuner och landsbygd till del.

I motion 2016/17:1654 påtalar Johan Löfstrand m.fl. (S) de svårigheter som det ibland innebär att få täckning för mobilen i glesbygd men även att få en tillfredsställande internetuppkoppling, trots de tekniska framsteg som gjorts under senare år. Motionärerna anför att de kommersiella aktörerna enbart bygger ut it-infrastrukturen i de områden där det är lönsamt, vilket drabbar glesbygdsbefolkningen, som varken kan räkna på marknaden eller kommunen. Mot denna bakgrund anser motionärerna att regeringen bör se över hur mobiltäckningen kan förbättras runt om i landet och även underlätta utbyggnaden av bredband i glesbygden genom kommunerna.

I motion 2016/17:1690 uppmärksammar Lars Eriksson m.fl. (S) vad den snabba tekniska utvecklingen har inneburit för medborgarnas möjligheter till kommunikation, bildning och kulturupplevelser, vilket motionärerna också menar har gynnat demokratin. Tillgången till bredband är en viktig faktor för att stärka möjligheterna att leva, jobba och bo i olika delar av Sverige och därför måste tekniken göras tillgänglig i hela landet och den digitala klyftan slutas anser motionärerna. Av denna anledning bör man i infrastrukturplaneringen studera förutsättningarna för att ge tillgång till bredband i hela landet.

Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) understryker i motion 2016/17:1691 nödvändigheten av att ha tillgång till bredband i dagens samhälle, oavsett om man bor eller har företag i en stad eller på landsbygden. Hög hastighet i it-infrastrukturen är helt avgörande för utveckling och tillväxt i hela landet. Motionärerna framhåller att myndigheter och kommuner i allt större utsträckning kommunicerar med medborgarna genom internet och tillhandahåller olika slags tjänster digitalt. De uppmärksammar även att fungerande telefoni är en nödvändighet, inte bara i hemmet och för trygghetslarmen. Det är också ett viktigt arbetsmiljökrav för lant- och skogsarbetare och livsviktigt för exempelvis fjällräddare. För att möjliggöra tillväxt och utveckling i hela landet anser motionärerna därför att det är nödvändigt att det finns ett väl utbyggt bredband med hög kapacitet och fungerande telefoni.

I motion 2016/17:2118 påminner Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda M) i yrkande 1 om att EU-kommissionen har lagt fast ett mål om att alla företag och hushåll i Europa senast 2020 ska ha tillgång till internethastigheter på över 30 Mbit/s. Det är en viktig målsättning som även Sverige ska uppfylla. Enligt motionärerna finns det utmaningar på området eftersom många fortfarande inte har denna bredbandskapacitet och kvalitet i infrastrukturen, särskilt på landsbygden. Enligt 2009 års bredbandsstrategi är målsättningen att

90 procent av alla hushåll och företag ska ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s 2020, men motionärerna ser en risk att landsbygdens befolkning alltid kommer att återfinnas bland de 10 procent som inte har 100 Mbit/s även efter 2020. Därför är EU-kommissionens mål viktigt och regeringen bör därför se över möjligheterna att presentera en plan så att 100 procent av alla hushåll och företag ska kunna erbjudas lägst 30 Mbit/s 2020, vilket skulle vara i linje med EU-kommissionens förslag. Motionärerna lyfter även fram betydelsen av en välutbyggd bredbandsinfrastruktur och telefoni för att göra det möjligt för fler att bo kvar på landet. Det är också avgörande för besöksnäringen och tryggheten på landsbygden. Motionärerna drar en parallell till den nationella strategin som lades fast på bredbandsområdet och som de anser har varit framgångsrik och föreslår därför i yrkande 2 att regeringen bör få i uppdrag att utarbeta en motsvarande strategi för mobiltelefoni med krav på en skäligen täckningsgrad som alla företag och hushåll i Sverige ska kunna få tillgång till år 2016 respektive 2020.

I kommittémotion 2016/17:2225 yrkande 6 uppmärksammar Johan Nissinen m.fl. (SD) den växande betydelsen av en snabb och stabil internetuppkoppling både i arbetet och på fritiden. Enligt motionärerna är internettillgänglighet ytterst en demokratifråga, och ett Sverige där alla medborgare inte har samma chans att delta i samhällsdebatten anser de vara skadligt och något som kan polarisera landsbygd och stad. Ambitionsnivån i 2009 års bredbandsstrategi om att 90 procent av hushållen ska ha tillgång till snabbt bredband 2020 är inte tillräcklig, och sannolikt kommer landsbygden att vara kraftigt överrepresenterad bland de kvarvarande 10 procenten anser motionärerna. De ansluter sig till den parlamentariska landsbygdskommitténs ställningstagande och uppmanar därför regeringen att verka för att 100 procent av befolkningen ska ha tillgång till snabbt bredband 2025.

I kommittémotion 2016/17:2474 anför Håkan Svenneling m.fl. (V) i yrkande 2 att behovet av snabba it-kommunikationer på landsbygden är stort men att marknadskrafterna inte räcker till för att bygga ut bredbandet eller mobilnäten i hela Sverige och att staten har ett ansvar i denna fråga. För att näringslivet ska kunna utvecklas och för att skapa goda boendemiljöer är dock en väl fungerande infrastruktur en av de viktigaste förutsättningarna. Motionärerna påminner om att 2009 års bredbandsstrategi har ett ambitiöst bredbandsmål om att 90 procent av alla hushåll ska ha en täckning på 100 Mbit/s 2020. Dock saknas ett mål och planer för de sista 10 procenten av Sveriges befolkning. Därför anser motionärerna att regeringen bör återkomma med förslag på hur hela Sveriges befolkning ska kunna få tillgång till bra kommunikationer senast 2025.

Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) redogör i kommittémotion 2016/17:2649 för olika åtgärder till stöd för företagsklimatet, inte minst i glesbygd. Motionärerna anför att de generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning och ett bättre företagsklimat behöver kombineras med regionala tillväxtinsatser. Bland de faktorer som stimulerar landsbygdens företagsutveckling anges möjligheten att koppla upp sig mot nätet och därför

understryker motionärerna i yrkande 5 behovet av goda uppkopplingsförutsättningar för att underlätta för människor att arbeta i hela landet.

I kommittémotion 2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) understryker motionärerna att tillgång till bredband med hög överföringshastighet är en förutsättning för att människor ska kunna driva företag, jobba och studera på distans. De påpekar emellertid att stora delar av landet fortfarande saknar tillgång till bredband och att utbyggnadstakten skiljer sig mycket åt. Mot denna bakgrund anser motionärerna i yrkande 9 att det är angeläget att regeringen fullföljer arbetet med bredbandsstrategin för att nå det uppsatta bredbandsmålet till 2020. I motionen uppmärksammas även landets krisberedskap och nödvändigheten av fungerande telekommunikationer. Motionärerna skriver i yrkande 14 att man behöver tydliggöra vem som är skyldig att se till att telekommunikationerna fungerar i hela landet.

I kommittémotion 2016/17:2970 av Helena Lindahl m.fl. (C) påpekar motionärerna i yrkande 5 att antalet användningsområden för digitala kommunikationsenheter har ökat som en följd av den tekniska utvecklingen. Användarna efterfrågar ökad täckning och allt högre överföringshastighet för att kunna utnyttja internetbaserade tjänster överallt. Motionärerna framhåller att trådlös infrastruktur kan vara ett kostnadseffektivt sätt att nå ut till bostäder och verksamhetsställen i framför allt glesbefolkade områden och därmed utgöra ett komplement eller ett alternativ till fast fiber. Motionärerna anser bl.a. att en väl utbyggd infrastruktur för mobil telefoni och bredbandstjänster är en förutsättning för att företag ska kunna startas och växa även på landsbygden. Mot denna bakgrund anser motionärerna att det är avgörande att en väl fungerande infrastruktur i hela landet kommer alla till del.

I kommittémotion 2016/17:3096 yrkande 2 lyfter Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) fram ett antal genomgripande förändringar som påverkar dagens samhälle, inte minst digitaliseringen, och som bidragit till den ökade ekonomiska tillväxt som varit en förutsättning för ett ökat välbefinnande. Vid sidan av traditionell transportinfrastruktur är det motionärernas uppfattning att it och bredband möjliggör möten och utbyten som bidrar till samhällsutvecklingen och att det därför är angeläget att verka för bättre uppkopplingsförutsättningar för att kunna använda telefoni och bredband i hela landet.

Nina Lundström (L) uppmärksammar i kommittémotion 2016/17:3374 yrkande 18.2 de möjligheter som den digitala infrastrukturen i form av bredband innebär för möjligheten att främja tillväxt i hela landet. Motionären anser det därför angeläget att fortsätta verka för en bättre it-kapacitet i såväl städer som glesbygd.

Utskottets ställningstagande

Tillgång till bredband

Dagens samhälle blir alltmer beroende av en väl fungerande it-infrastruktur och inget tyder på att beroendet kommer att minska. Sverige har ambitiösa mål för tillgången och kvaliteten på it-infrastrukturen, och med dagens snabba utvecklingstakt och ökande beroende av digitala tjänster är det angeläget att ha högt uppsatta mål för den framtida it-infrastrukturen.

Enligt PTS senaste bredbandskartläggning från 2015 hade ca 87 procent av alla hushåll och företag i Sverige tillgång till bredband om minst 30 Mbit/s. Det framgår vidare att ca 40 procent av de som har möjlighet att köpa ett internetabonnemang med en hastighet på 100 Mbit/s hade gjort så i oktober 2015. Enligt PTS bredbandskartläggning 2015 saknade färre än 130 hushåll eller företag tillgång till någon form av bredband på sin fasta adress. Tillgången till bredband via Long Term Evolution (LTE) – även benämnt 4G – är också mycket god. Utbyggnadstakten har varit mycket hög – år 2010 hade mindre än 1 procent av befolkningen och arbetsställen tillgång till bredband via 4G. Motsvarande siffror för 2015 visar att 99 procent av landets hushåll och arbetsställen har sådan tillgång.

Mot bakgrund av it-infrastrukturens stora betydelse har utskottets arbetsgrupp för forskningsfrågor under förra året tagit fram rapporten It-infrastrukturen – i dag och i framtiden (2016/17:RFR1), där ett antal centrala frågor på området behandlas. I rapporten konstaterar arbetsgruppen att tillgången till snabbt bredband i Sverige är bra i jämförelse med andra länder och att den snabba nätutbyggnaden gör att täckningen och kapaciteten blir allt bättre. Men man konstaterar också att skillnaderna inom landet är stora och att konsumenter fortfarande vittnar om att det på många ställen fungerar dåligt att ringa och surfa via näten. Dessutom förändras användarnas behov och krav snabbt. Med tanke på den snabba utvecklingen behandlar man också frågan om den infrastruktur som i dag planeras kommer att motsvara framtidens behov och användarvanor. Enligt rapporten kommer framtidens it att präglas av ständig uppkoppling och av användare som kommer att producera stora mängder information, vilket ställer höga krav på kapacitet. Arbetsgruppen konstaterar vidare att Sverige haft ambitiösa mål för tillgång till och kvalitet på it-infrastrukturen men att det inte är självklart att målen för den framtida it-infrastrukturen är tillräckligt högt satta. Av rapporten framgår att forskningen visar tydliga samband mellan tillgång till bredband och ekonomisk tillväxt. Likaså visar forskningen på att den potentiella nyttan är mycket stor på lång sikt. Med utgångspunkt i studiens resultat framhåller utskottet därför särskilt behovet av tillgång till bredband med hög hastighet i hela landet.

Mot denna bakgrund välkomnar utskottet den nya bredbandsstrategi som regeringen beslutade den 20 december 2016. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen presenterar en bredbandsstrategi med mål som för första gången omfattar hela Sverige. Sedan 2009 har utvecklingen, både när det gäller bredbandsutbyggnad och bredbandsanvändning, skett i mycket

snabb takt. Enligt utskottets mening har det därför varit berättigat och nödvändigt att se över och vässa de mål om tillgång till bredband som gällt sedan den förra bredbandsstrategin beslutades. Önskemålen i flertalet av de motionsyrkanden som behandlas här vittnar också om detta behov.

Regeringens ambitioner när det gäller täckning i hela landet är höga, vilket utskottet välkomnar. De nya målen innebär bl.a. att 2025 bör 98 procent av befolkningen ha tillgång till bredband om minst 1 Gbit/s, vilket är tio gånger snabbare än målet i den förra bredbandsstrategin. Vidare bör 1,9 procent ha tillgång till minst 100 Mbit/s. I de allra flesta fall handlar det om hushåll som i dag har 4G som bästa alternativ och som ligger i glesbygden. 100 Mbit/s ger en uppkoppling som är cirka fem gånger snabbare än i den förra bredbandsstrategin och innebär en avsevärd uppgradering. Enligt regeringen är det ett mål som tar höjd för den utveckling digitaliseringen för med sig. Slutligen bör 0,1 procent ha tillgång till minst 30 Mbit/s, vilket i praktiken handlar om ca 10 000 personer som normalt sett har mycket långt till närmaste tätort och ofta saknar tillgång till 4G. De är i dagsläget hänvisade till det statliga åtagandet om 1 Mbit/s, vilket i princip innebär att de inte kan ta del av privata eller offentliga tjänster på nätet. Genom målet om 30 Mbit/s får de en bredbandsuppkoppling som är 30 gånger snabbare än dagens åtagande. Det kommer för många att innebära en väsentligt ökad livskvalitet och förenkla deras samhällsdeltagande.

Genomförandet av en offensiv bredbandspolitik förutsätter insatser på flera områden. Regeringen identifierar i bredbandsstrategin ett antal pågående och nya aktiviteter inom tre strategiska områden som är centrala för att nå målen 2020–2025. För att öka utbyggnadstakten avser regeringen bl.a. att ge Bredbandsforum i uppdrag att utifrån utvärderingen av de regionala bredbandskoordinatorerna ge vägledning till kommunerna om hur de kan åstadkomma bredbandsutbyggnad på ett effektivt, samordnat och konkurrensneutralt sätt. Vidare avser regeringen att ge PTS i uppdrag att analysera, beskriva och sprida kunskap om vilka kvalitetsförbättringar, kostnadsbesparingar och annan konkret nytta bredbandstjänster ger användare i alla delar av landet. Utskottet välkomnar detta.

I 2016 års uppföljning av den dåvarande bredbandsstrategin bedömde PTS att förutsättningarna var goda för att nå de uppsatta målen och att förutsättningarna dessutom hade förbättrats sedan 2014. Skälen som angavs var dels att marknaden i högre utsträckning än vad som förväntades 2014 hade lyckats möta den stora efterfrågan på fiberanslutningar hos framför allt småhusägare i tätort, dels att utväxlingen av bredbandsstöden i områden där det saknas marknadsmässiga förutsättningar varit god, i termer av fiberanslutna hushåll och företag. Mellan oktober 2014 och oktober 2015 ökade tillgången till bredband om 100 Mbit/s snabbare i glesbygd än i andra områden. Som en följd av detta bedömde myndigheten att det fanns goda möjligheter för att man skulle nå längre än vad som förväntades år 2014 när det gällde EU-kommissionens mål om att alla i EU senast år 2020 ska ha tillgång till internethastigheter på över 30 Mbit/s.

Utskottet vill samtidigt förtydliga att den framtida kapaciteten i mobilnäten påverkas av en rad faktorer som är svåra att förutse, exempelvis hastigheten i operatörernas utrollning av LTE (4G), tillgången till och användning av frekvenser, teknikutveckling av mobiler m.m. Vad gäller EU-kommissionens mål om att alla senast år 2020 ska ha tillgång till bredband på över 30 Mbit/s gör PTS bedömningen att mobilnäten (särskilt 700-, 800- och 900 MHz-banden) har en mycket viktig roll, men även att VDSL (kopparnätet) kommer att bidra till måluppfyllelsen.

Utskottet vill här uppmärksamma det regeringsuppdrag som PTS har att samla in och sammanställa länsstyrelsernas, Gotlands kommuns samt berörda landstings och samverkansorgans rapportering av hur arbetet med att främja bredbandsutbyggnaden har genomförts. I den redovisning som överlämnades i februari 2016 konstaterar PTS att arbetssätt, organisation och ambitionsnivå för att hantera de frågor som rör bredband, och som ligger inom länsstyrelsernas respektive regionernas ansvarsområden, skiljer sig åt. Av redovisningen framgår de aktiviteter och åtgärder som länen har vidtagit under 2015 för att bidra till att målet om att Sverige ska ha bredband i världsklass nås.

- Antalet län som har tagit fram en bredbandsstrategi fortsätter att öka. För 2015 har samtliga 21 län angett att de hade en regional bredbandsstrategi på plats, jämfört med 17 län föregående år. Dessutom har 7 län uppdaterat sin strategi.
- Flera län har medverkat i bredbandsstödsprojekt. Alla län har informerat om bredbandsstöd inom landsbygdsprogrammet och kunnat påverka regelverket.
- Samtliga län har samverkat med kommuner och under 2015 i ökad omfattning även med byalag och marknadsaktörer.
- Man har tillsatt eller anställt bredbandskoordinatorer med placering på länsstyrelsen eller i regionen. Länen är positiva till detta och flera län håller på att ta fram nya sätt att samverka och hitta nya arbetssätt med bredbandskoordinatorerna.
- I några län där efterfrågan fortfarande är låg har aktiviteter för att stimulera efterfrågan på bredband genomförts.
- Allt fler län har genomfört kartläggningar av fast infrastruktur, både befintlig och planerad. Ett problem är dock att den fasta kartläggningen i flera fall inte har uppdaterats. En positiv utveckling är att allt fler län tillsammans med kommunerna börjar kartlägga den mobila infrastrukturen och sätta upp mål för den.

Enligt utskottets bedömning har det således skett en positiv utveckling vad gäller bredbandsutbyggnad i länen under 2015. Bredbandsfrågor tillmäts allt större betydelse på den regionala nivån och länen arbetar med bredbandsfrågor har överlag utvecklats väsentligt sedan år 2011, då PTS började följa upp utvecklingen i enlighet med regeringsuppdraget. Sammantaget visar redogörelserna på att hälften av länen har ett huvudsakligt fokus på stödmedel

till bredbandsutbyggnad medan den andra hälften även har fokus på andra bredbandsfrågor.

Regeringen vill avslutningsvis uppmärksamma att Riksrevisionen har inlett en granskning av Sveriges digitala infrastruktur med fokus på bredbandsutbyggnaden. Resultatet av granskningen kommer att presenteras i en rapport med planerad publicering i april 2017. Granskningens syfte är att undersöka om regeringen på ett effektivt sätt har verkat för att uppnå det riksdagsbundna it-politiska målet för säkra och tillgängliga elektroniska kommunikationer, dvs. dels om den har skapat förutsättningar för att Sverige ska ha ett bredband i världsklass, dels om den gjort det möjligt för alla hushåll och företag att använda elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Riksrevisionen framhåller att även om Sverige vid internationella jämförelser har en god bredbandstäckning och låga priser på bredband finns indikationer på bristande förutsättningar för marknaden att tillhandahålla bredband samt oönskade effekter av det statliga bredbandsstödet. Utskottet ser fram emot Riksrevisionens granskning med stort intresse.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser utskottet att här behandlade motionsyrkanden om att öka ambitionerna vad beträffar tillgången till bredband i hela landet är väl tillgodosedda. Utskottet avstyrker därför motionerna 2016/17:682 (M) yrkande 2, 2016/17:1119 (M) yrkandena 1, 2, 6 och 7, 2016/17:1647 (S), 2016/17:1654 (S) i denna del, 2016/17:1690 (S), 2016/17:1691 (S) i denna del, 2016/17:2118 (M) yrkande 1, 2016/17:2225 (SD) yrkande 6, 2016/17:2474 (V) yrkande 2, 2016/17:2649 (C, M, L, KD) yrkande 5, 2016/17:2659 (KD) yrkande 9, 2016/17:2970 (C) yrkande 5, 2016/17:3096 (C) yrkande 2 i denna del och 2016/17:3374 (L) yrkande 18.2.

Utbyggnad av it-infrastruktur

Regeringen framhåller i den nya bredbandsstrategin att det finns ett behov av att lyfta fram både roll- och ansvarsfördelningen mellan olika aktörer när det gäller bredbandsutbyggnad och individers och myndigheters betydelse för att bättre matcha utbud och efterfrågan. Utskottet delar denna uppfattning och påminner i sammanhanget om att den lösning som valts i Sverige och som det råder stor enighet om är att det är marknaden som står för huvuddelen av investeringarna i bredbandsinfrastrukturen. Utskottet konstaterar också att investeringstakten har ökat under senare tid. Enligt PTS rapport Uppföljning av regeringens bredbandsstrategi 2016 uppgick investeringarna av marknads aktörer till drygt 12 miljarder kronor under 2015, vilket är en ökning med knappt 2 miljarder kronor från året före. Det finns dock områden i glesbygden och på landsbygden där marknaden inte planerar att bygga ut på egen hand, och därför har staten avsatt och möjliggjort stöd till bredbandsutbyggnad som kan användas i dessa områden.

Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2017 gör bedömningen att det fortfarande behövs samverkan och samordning mellan inblandade aktörer för att främja en effektiv utbyggnad av bredband i hela

landet, och av denna anledning fortsätter Bredbandsforum sin verksamhet på nationell nivå. På regional nivå är bredbandskoordinatorernas arbete ett viktigt led i att verka för att målen i regeringens bredbandsstrategi nås.

Utskottet påminner om att regeringen i budgetpropositionen för 2017 aviserat att landsbygdsprogrammet förstärks med 850 miljoner kronor 2017–2020 för bredbandsinsatser i områden där förutsättningar för kommersiell utbyggnad saknas. Det innebär att det befintliga bredbandsstödet inom landsbygdsprogrammet ökar från 3,25 miljarder kronor till 4,1 miljarder kronor. Utskottet påminner i sammanhanget också om att regeringen även tidigare möjliggjort investeringar i bredbandsinfrastruktur på 1,2 miljarder kronor genom satsningar inom ramen för de tre nordliga regionalfondsprogrammen.

Stödgivningen bygger på den efterfrågan som finns på lokal och regional nivå och som ligger till grund för ansökningar om stöd via programmen. Av regeringens redovisning i bredbandsstrategin framgår att modellen som använts har genererat mycket god utbyggnad på landsbygden men att utformningen av möjliga insatser kan behöva ses över i takt med att utbyggnaden når alltmer glesbefolkade och isolerade områden som hittills saknat tillgång till snabbt bredband. Regeringen avser därför att ta initiativ till en översyn av utformningen av insatserna med statliga medel för att säkerställa att statliga medel även i fortsättningen används effektivt utifrån mål och prioriteringar för it-politiken. Utskottet välkomnar detta.

Utskottet vill också framhålla att regeringen utökat satsningen på de regionala bredbandskoordinatorerna med 6 miljoner kronor. Totalt beviljas de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna ca 18 miljoner kronor, och 3 miljoner kronor går till det nationella sekretariat som PTS administrerar och som utgör en stödfunktion för de regionala bredbandskoordinatorerna.

Utskottet vill också påminna om att riksdagen den 25 maj 2016 antog förslagen i propositionen Billigare utbyggnad av bredbandsnät (prop. 2015/16:73, bet. 2015/16:TU19, rskr. 2015/16:246) som syftar till att minska kostnaderna för den fortsatta utbyggnaden av bredbandsinfrastrukturen. En ny lag, lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät, trädde i kraft den 1 juli 2016. Därmed införlivades Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät i svensk lagstiftning. Detta kan uppnås genom en ökad användning av befintlig fysisk infrastruktur, ökad samordning av bygg- och anläggningsprojekt samt att byggnader utrustas med infrastruktur för underlätta installation av bredband.

Sammanfattningsvis är frågan om stöd liksom utbyggnadsprocess för bredbandsinfrastrukturen väl uppmärksammat. Motionerna 2016/17:820 (C) yrkande 4 och 2016/17:3507 (C) yrkande 20 avstyrks därmed.

Tillgång till telefoni och mobiltäckning

Utskottet påminner om att i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) finns regler om tillgång till telefoni och funktionellt tillträde till internet, även kallat grundläggande internet, som är 1 Mbit/s för stadigvarande bostäder och fasta verksamhetsställen. PTS är den tillsynsmyndighet som har till uppgift att säkerställa att reglerna följs. Både telefoni och grundläggande internet utgör s.k. samhällsomfattande tjänster.

Utskottet understryker i sammanhanget att en väl utbyggd mobil infrastruktur är viktig för att möta människors önskan om att kunna använda telefoni och bredband även utanför tätbebyggda områden men också för att underlätta företagande, jobbskapande och en klimatsmart tillväxt i hela landet. Staten har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för att den kommersiella utbyggnaden av mobilt bredband kan fortsätta, inte minst genom en väl fungerande marknad och genom att främja en effektiv frekvensanvändning samt regional och lokal dialog. Utskottet anser att telefoni och en anslutning som medger funktionell tillgång till internet i dag är oundgängligt. Som framgår av regeringens bredbandsstrategi avser regeringen att ge PTS i uppdrag att se över nivån för funktionell tillgång till internet. Utskottet är positivt till detta. Utskottet påminner om att i de fall marknaden inte tillhandahåller telefoni kan denna under vissa förutsättningar upphandlas av ansvarig myndighet, som är PTS. I mars 2015 tillhandahöll PTS telefoni till ett tiotal slutanvändare, vilket är samma omfattning som tidigare år.

Mobiltäckningen för både tal och mobilt bredband är generellt sett god där människor vistas, men det finns skillnader mellan gles- och tätbefolkade områden. För att bidra till att skapa förutsättningar för bättre mobiltäckning ingår det i de regionala bredbandskoordinatorernas uppdrag att hjälpa till att identifiera var i det egna länet det finns brister i mobiltäckningen där människor befinner sig.

Vad gäller tillgång till telefoni och mobiltäckning framgår av PTS rapport Tillgång till telefoni och grundläggande internet att antalet abonnemang för fast telefoni fortsätter att minska och att antalet ip-telefoniabonnemang i december 2015 gick om de traditionella abonnemangen i kopparnätet. För mobiltelefonin fortsätter antalet abonnemang att öka och under det senaste året är uppgången 2 procent. Antalet hushåll och verksamhetsställen som saknar tillgång till grundläggande internet har minskat stadigt under de senaste åren. I rapporten skriver PTS även att samhällets beroende av elektroniska kommunikationer har ökat kraftigt och att ökningen kommer att fortsätta. Utskottet anser därför att frågor om robusthet, driftssäkerhet och kvalitet måste ges en allt större betydelse. Utskottet välkomnar mot denna bakgrund PTS arbete för att höja nätens tillförlitlighet och att myndigheten som ett led i detta bl.a. har tagit fram nya föreskrifter som trädde i kraft den 1 januari 2016 med skärpta krav på driftssäkerhet hos operatörerna. Utskottet vill i sammanhanget också framhålla att PTS utarbetar en långsiktig strategi för samhällsomfattande tjänster till olika geografiska områden för att möta framtida förändringar i näten och få en överblick över marknaden.

I rapporten Mobiltäckning 2015 redovisar PTS hur yttäckningen har utvecklats både geografiskt och med hänsyn till de olika tekniklösningar som finns på marknaden. Täckningen för taltelefoni motsvarade i oktober 2015 ca 85 procent av landets yta, vilket innebär en ökning med ca 1,5 procentenheter jämfört med föregående år. De 3G-baserade system som medger en hastighet om 1 Mbit/s täckte 2015 ca 54 procent av landets yta, vilket är en ökning med ca 14 procentenheter. System som medger en hastighet om 10 Mbit/s hade 2015 en yttäckning på ca 77 procent, vilket innebär en ökning på ca 26 procentenheter jämfört med föregående år. En starkt bidragande orsak till den förbättrade yttäckningen är det teknikskifte som operatören Net1 har gjort under året. När det gäller 4G-baserade system med kapacitet för den högsta redovisade hastigheten, 30 Mbit/s, har yttäckningen under 2015 ökat med drygt en procentenhet till ca 2,6 procent. Trots den relativt låga yttäckningssiffran täckte 4G-system som medger 30 Mbit/s ca 71 procent av befolkningen i oktober 2015. Detta innebär att befolkningstäckningen för 4G (30 Mbit/s) har ökat med 11 procentenheter från föregående år. Värt att notera är att utbyggnaden av yttäckning för 3G och 4G (10 Mbit/s) framför allt skett i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, där täckningsökningen överstiger 35 procentenheter per län. Ökningen i yt- och befolkningstäckning är även en konsekvens av utbyggnaden och uppgraderingen av mobilmaster i landet. Under året har ca 5 900 nya tekniketableringar skett, vilket innebär att mastplatser har tillkommit eller att befintliga master har uppgraderats med ny teknik, en utveckling som utskottet välkomnar.

I rapporten Tillgång till telefoni och grundläggande internet pekar PTS på att det finns flera orsaker till att mobiltäckningen på vissa platser inte upplevs vara tillräcklig. En är att mobiltelefoner används till många olika tjänster och att allt fler är uppkopplade samtidigt. En annan förklaring är de förväntningar som slutanvändare har på möjligheten att använda trådlösa terminaler och vad operatörerna har utlovat i en i vissa fall överdriven marknadsföring av tjänster de tillhandahåller. Bland annat av denna anledning har Konsumentverket påbörjat ett arbete som särskilt fokuserar på telekombranschen och som hittills bl.a. resulterat i en branschöverenskommelse som trädde i kraft den 1 januari 2015 om marknadsföring av täckning för mobila tjänster. En översyn av överenskommelsen ska ha genomförts senast den 31 december 2016. Även PTS bidrar som sektorsmyndighet och har t.ex. medverkat till en branschöverenskommelse om bättre och mer rättvisande täckningskartor hos operatörerna.

Utskottet noterar att det allt större utnyttjandet av mobiltelefoni leder till en ökad belastning i näten som kan medföra kapacitetsproblem även om operatörerna huvudsakligen har uppfyllt de utbyggnads- och täckningskrav som PTS har uppställt. Myndigheten konstaterar dock i sin rapport att det alltså finns behov av bättre täckning i mobilnäten. Detta gäller inte bara områden i glesbygd, utan även vissa vägsträckor, platser med speciella geografiska förhållanden samt (mobil) inomhustäckning. Behoven av bättre

täckning och högre kapacitet finns därmed i hela landet. Utskottet vill i sammanhanget även påminna om att den ursprungligen planerade tilldelningen av frekvenser i 700 MHz-bandet omfattade tillstånd med täckningskrav.

PTS framhåller att det finns stora områden i landet som är mycket glest befolkade, i synnerhet Norrlands inland och fjälltrakterna. Det är mer kostsamt för operatörerna att bygga nät i dessa områden eftersom det ofta saknas grundläggande infrastruktur som exempelvis el och vägar, vilket är nödvändigt för att operatörerna ska kunna bygga basstationer för att förbättra täckningen. Samtidigt är efterfrågan svag i dessa områden, vilket ger sämre lönsamhet. PTS bredbandskartläggning visar att nästan alla hushåll och företag i Sverige har möjlighet att teckna bredbandsabonnemang om minst 1 Mbit/s. Utskottet konstaterar att PTS under 2014 och 2015 har utvärderat bredband via satellit och ip-telefoni över sådana bredband. Enligt myndighetens bedömning kommer satellitlösningar att vara ett kommersiellt alternativ för personer i glesbygd som saknar möjligheter till telefoni eller internetuppkoppling.

I juni 2014 presenterade PTS en promemoria för regeringen om planerade kortsiktiga åtgärder för att förbättra mobiltäckningen, som följdes upp i juli 2015. Eftersom mobiltäckning och kapacitetsfrågor har hög prioritet och dessutom kopplingar till bredbandsutbyggnaden, har PTS valt att följa upp arbetet med att beskriva ett antal kortsiktiga åtgärder som ska genomföras under 2016 och 2017. Dessa redovisas i rapporten PTS åtgärder för ökad mobil- och kapacitetstäckning och inbegriper bl.a. att

- tilldela frekvenser i syfte att möta efterfrågan på trådlösa tjänster
- verifiera mobiloperatörernas täckningskartor genom stickprovsmätning
- förbättra konsumentinformationen om vad den enskilde själv kan göra för att få bättre mobiltäckning
- genomföra en pilotstudie av tillgången till it-infrastruktur i förhållande till EU:s uppställda mål för 2020 (30 Mbit/s)
- bistå i det regionala arbetet med mobiltäcknings- och bredbandsfrågor
- underlätta utbyggnaden av bredbandsnät genom tillämpning av utbyggnadslagen
- genomföra dialogmöten om betalterminaler anslutna till mobilnät
- genomföra tillsyn enligt PTS föreskrifter om krav på driftssäkerhet.

Dessa kortsiktiga åtgärder, som ska ses som ett komplement till de mer långsiktiga, är tänkta att öka och förbättra tillgången till mobil kommunikation och kapacitet i Sverige. Utskottet välkomnar detta.

Utskottet konstaterar avslutningsvis att det pågår ett antal åtgärder ämnade att säkerställa en väl fungerande telefoni i hela landet och att mobiltäckningen förbättras kontinuerligt. Utskottet avstyrker därför motionerna 2016/17:1237 (M), 2016/17:1605 (S), 2016/17:1654 (S) i denna del, 2016/17:1691 (S) i denna del, 2016/17:2118 (M) yrkande 2, 2016/17:2659 (KD) yrkande 14 och 2016/17:3096 (C) yrkande 2 i denna del.

Användningen av 700 MHz-bandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om användningen av 700 MHz-bandet. Utskottet hänvisar till pågående utredningsarbete om hur en framtida kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar ska kunna utvecklas.

Jämför reservation 5 (M, C, L, KD).

Bakgrund

Med anledning av regeringens beslut om att frigöra 700 MHz-bandet (694–790 MHz) för annan användning än marksänd tv fr.o.m. den 1 april 2017 fick PTS i uppdrag (N2014/2008/ITP) den 24 april 2014 att utifrån de politiska målen för informationssamhället utreda den fortsatta användningen av 700 MHz-bandet efter den 31 mars 2017. Inom ramen för regeringsuppdraget har PTS i en särskild rapport visat att den användning som i dagsläget bedöms generera störst samhällsnytta i 700 MHz-bandet är mobilt bredband för kommersiella tjänster. 700 MHz-bandet bör därför enligt myndigheten tilldelas för att möjliggöra denna användning.

PTS framhöll att Sverige har mycket god tillgång till mobila kommunikationsnät och att både befolkningstätheten och yttäckningen i landet är höga. Dock förekommer det, förutom större täckningsluckor där människor mycket sällan befinner sig, mindre täckningsluckor i områden som i övrigt har mobiltäckning. Kontinuerlig yttäckning är en viktig aspekt för att konsumenterna ska uppleva god tillgång till mobila kommunikationsnät. Att tilldela 700 MHz-bandet innebär mer frekvensutrymme för mobilt bredband, vilket i sig ökar sannolikheten för yttäckning och hög överföringshastighet också långt från mobilmast. PTS ansåg vidare att det är motiverat att förena 700 MHz-bandet med ett täckningskrav och då främst i syfte att öka tillgången till mobila kommunikationsnät där konsumenterna befinner sig. Utbyggnaden skulle således i första hand fokusera på geografiska områden med bristfällig mobiltäckning, till skillnad från täckningskravet i 800 MHz-bandet som fokuserar på fast bredband om minst 1 Mbit/s till hushåll och fasta arbetsställen.

Den 17 december 2015 beslutade regeringen att ge Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag att, i samråd med Polismyndigheten och Försvarsmakten, beskriva vilka behov aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar har av mobil ip-baserad kommunikation. PTS fick samtidigt i uppdrag att redovisa tänkbara lösningar för de behov som MSB beskrev. MSB och PTS har sedermera till regeringen redovisat olika alternativ för hur man kan utforma en utvecklad och säker kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar.

En utredare fick den 28 juli 2016 i uppdrag av Justitiedepartementet att föreslå en utvecklad och säker kommunikationslösning för bl.a. polisen, försvaret och räddningstjänsten mot bakgrund av att den säkerhetspolitiska och tekniska utvecklingen gör det alltmer angeläget att bl.a. blåljusaktörerna kan kommunicera och utbyta information säkert och effektivt. Blåljusaktörerna använder sig i dag av radiokommunikationssystemet Rakel, som framför allt är anpassat för kommunikation via tal.

Den 31 oktober 2016 beslutade regeringen att 700 MHz-bandet ska vara tillgängligt för tillståndspliktiga markbundna tv-sändningar t.o.m. den 31 maj 2018.

Motionerna

I partimotion 2016/17:820 understryker Annie Lööf m.fl. (C) behovet av bra och snabbt bredband, inte minst på landsbygden där det är helt avgörande för både företag och privatpersoner. Motionärerna anser också att frigörandet av bandbredd i etern som tidigare använts till marksänd digital-tv till förmån för mobila telefoni-tjänster är en viktig åtgärd för att förbättra täckningen och därmed minska antalet vita fläckar på kartan. I yrkande 5 betonar motionärerna därför nödvändigheten av att användningen av 700 MHz-bandet förenas med ett täckningskrav.

I kommittémotion 2016/17:2530 ställer sig Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) bakom planerna på att 700 MHz-bandet ska auktioneras ut på marknadsmässiga villkor för att inte minst förbättra mobiltäckningen på landsbygden. Motionärerna skriver att det samtidigt är viktigt att de behov av säker, tillgänglig, mobil ip-baserad kommunikation som aktörer har inom allmän ordning, säkerhet, hälsa samt försvar tillgodoses. Aktörerna inom denna sektor använder i dag Rakel, ett system som främst är anpassat för tal, men i teknikutvecklingens spår finns ett växande behov av exempelvis datakommunikation. Motionärerna betonar därför i yrkande 32 att det är viktigt att man i auktionsprocessen tar hänsyn till nödvändiga behov för att upprätthålla centrala samhällstjänster. Motionärerna anser mot denna bakgrund att hela 700 MHz-bandet, förutom de delar som man bedömer behövs för att upprätthålla samhällstjänster av Försvarsmakten, Polismyndigheten och MSB, snarast ska auktioneras ut på marknadsmässiga villkor.

Mot bakgrund av att konsumenterna efterfrågar allt bättre täckning och högre överföringshastigheter för att kunna utnyttja internetbaserade tjänster var de än befinner sig, framhåller Anders Åkesson m.fl. (C) i kommittémotion 2016/17:3119 yrkande 20 att trådlös infrastruktur kan vara ett mer ekonomiskt sätt att nå alla bostäder och verksamhetsställen i avvaktan på att fast fiber byggs ut, inte minst i glesbygden. Motionärerna anser därför att ett kommersiellt tillgängliggörande av 700 MHz-bandet är en viktig del i att förbättra bredbandstäckningen i hela landet. Motionärerna hänvisar till en analys från PTS som visar att den största samhällsnyttan uppnås om 700 MHz-

bandet kan nyttjas för mobilt bredband för kommersiella tjänster, vilket också skulle underlätta att uppnå EU:s mål om 30 Mbit/s till alla. Därför anser motionärerna att det är av högsta vikt att den planerade auktionen av frekvenser i 700 MHz-bandet kan genomföras för att öka mobiltäckningen där det i dag finns brister för att garantera tillgång till mobilt bredband och telefoni i hela landet.

I kommittémotion 2016/17:3205 av Hans Wallmark m.fl. (M) framhåller motionärerna i yrkande 6 att Rakelsystemet inte längre motsvarar de behov som aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar har, särskilt när det gäller möjligheten till dataöverföring. Motionärerna pekar på att det nya systemet som är tänkt att ersätta Rakel måste uppfylla en lång rad krav på robusthet, säkerhetsnivå, täckning m.m. Genom att avsätta kapacitet i 700 MHz-bandet skulle man kunna uppfylla alla dessa krav och det vore dessutom en långsiktig och ekonomiskt hållbar lösning. Såväl Försvarmakten och MSB som Polismyndigheten och Säpo har pekat på vikten av att en del av 700 MHz-bandet används för framtidens kommunikationsnät och undantas från den auktion som PTS avsett att initiera för 700 MHz-bandet i december 2016. Därför anser motionärerna att möjligheten att avsätta relevanta delar av 700 MHz-bandet för samhällsviktiga myndigheters behov av kommunikation bör ses över.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att ett frigörande av det s.k. 700 MHz-bandet för mobila kommunikationstjänster sannolikt kan bidra till att skapa goda förutsättningar för fortsatt utbyggnad och tillgång till sådana tjänster. Utskottet noterar dock att i och med regeringens beslut den 31 oktober 2016 ska 700 MHz-bandet vara tillgängligt för tillståndspliktiga markbundna tv-sändningar t.o.m. den 31 maj 2018, vilket innebär att det tidigare beslutet om att frigöra frekvensutrymmet för annan användning fr.o.m. den 1 april 2017 inte längre gäller. Regeringen har även beslutat att ge Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag att, inom ramen för myndighetens ansvarsområde, börja förbereda för hur en framtida kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa (de s.k. blåljusaktörerna) och försvar ska kunna utvecklas. Regeringen motiverar besluten med att den säkerhetspolitiska utvecklingen gör det alltmer angeläget att aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar kan kommunicera och utbyta information på ett effektivt och säkert sätt. De tv-företag som i dag har tillstånd att använda frekvenserna får som en konsekvens av besluten fortsätta att göra det enligt gällande tillståndsvillkor. Regeringen framhåller dock att det arbete som aktörerna inom marksänd tv har bedrivit för att frigöra 700 MHz-bandet för annan användning kan fortsätta. Som en följd av detta har PTS beslutat att avbryta auktionsprocessen som skulle ha inletts den 1 december 2016 avseende delar av 700 MHz-bandet.

Utskottet påminner om att MSB den 17 december 2015 fick regeringens uppdrag att analysera hur man bäst kan tillgodose behoven av säker och tillgänglig mobil ip-baserad kommunikation för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar. MSB förordade ett rikstäckande radionät särskilt avsett för detta eftersom en sådan lösning ansågs lämpligast för att uppfylla kraven som berörda aktörer ställer. Myndigheten bedömde att förslaget i sin helhet bidrar till att både tillgodose behovet av kommunikation för samhällsviktig verksamhet och att realisera delar av regeringens mål om tillgång till bredband i hela landet. Lösningen bedömdes också vara kostnadseffektiv eftersom den uppfyller flera av samhällets behov. Den baseras på offentlig kontroll över kommunikationen och innebär att samhället och dess suveränitet kan vidmakthållas även när samhället utsätts för hot och påfrestningar.

Utskottet konstaterar vidare att genom det uppdrag som Justitiedepartementet beslutade om i juli 2016 ska en utredare föreslå en utvecklad och säker kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar. I utredarens uppdrag ingår att

- identifiera och analysera vilka behov aktörerna har av en utvecklad och säker mobil ip-baserad kommunikationslösning
- identifiera och analysera om det handlar om en eller flera kommunikationslösningar och vilka krav som bör ställas på lösningen
- beakta hur andra länder har resonerat och implementerat eller planerar att implementera sådana kommunikationslösningar för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar
- utifrån de behov och krav som har identifierats och analyserats ta fram ett förslag på en utvecklad och säker mobil ip-baserad kommunikationslösning
- beräkna och redogöra för kostnaderna samt hur lösningen kan finansieras.

Utredaren redovisade de huvudsakliga slutsatserna den 15 oktober 2016 och en slutredovisning ska lämnas den 28 februari 2017.

Enligt utskottets mening kommer mobilnäten i bl.a. 700 MHz-bandet att kunna spela en mycket viktig roll för tillgången till snabba trådlösa bredbandsuppkopplingar. Likväl finner utskottet det angeläget att man prioriterar frågan om vilka behov aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar har av att kunna utnyttja 700 MHz-bandet för kommunikation, inte minst med hänsyn till ett stort antal samhällsviktiga funktioner. Utskottet anser därför att det pågående utrednings- och beredningsarbetet inte bör föregripas. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att hantera detta angelägna ärende skyndsamt och då beakta de olika intressen som finns. Utskottet avstyrker därför motionerna 2016/17:820 (C) yrkande 5, 2016/17:2530 (M, C, L, KD) yrkande 32, 2016/17:3119 (C) yrkande 20 och 2016/17:3205 (M) yrkande 6.

It och minskad miljöpåverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om it och minskad miljöpåverkan. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete inom ett antal myndigheter som syftar till att minska miljöpåverkan genom att bl.a. inom ramen för miljöledningsarbetet utnyttja kommunikationsteknik för att i större utsträckning ersätta fysiska resor.

Jämför reservationerna 6 (C), 7 (V) och 8 (L).

Motionerna

I partimotion 2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C) pekar motionärerna i yrkande 49 på de många möjligheter digitaliseringen medför och att den digitala infrastrukturen är nödvändig för att det ska gå att arbeta och bo i hela landet. Rätt använd kan därför it utgöra det femte transportslaget vid sidan av de etablerade och därmed bidra till förbättrade kommunikationer och minskad miljöpåverkan, och motionärerna vill därför låta utreda vilka incitament som finns för att främja digitalisering, eller s.k. resfri kommunikation.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) skriver i partimotion 2016/17:1986 att it-sektorn på många sätt kan användas för att minska miljöpåverkan. Inte minst erbjuder tekniken möjligheter att minska behovet av resor genom exempelvis video- eller telefonkonferenser och distansarbete, vilket minskar miljöbelastningen. Motionärerna anser att det finns en stor potential att öka användningen av elektroniska tjänster hos våra myndigheter men även i arbetet för en hållbar stadsplanering för att uppnå ett mer transportsnålt samhälle och därmed minska koldioxidutsläppen. Motionärerna förordar i yrkande 9 att man bör upprätta en nationell it-strategi som innehåller en redovisning av lämpliga styrmedel för att minska behovet av transporter och därmed klimat- och miljöpåverkan.

I kommittémotion 2016/17:3374 uppmärksammar Nina Lundström (L) den stora klimatutmaningen för transportsektorn. Vid sidan av nya initiativ i fråga om klimatsmarta transporter, utveckling av nya drivmedel och andra initiativ för att bygga nya strukturer för framtidens lösningar efterlyser motionären i yrkande 5 strategier för hur tele- och kommunikationsnät kan stödja det framtida servicebehovet inom transport och kommunikation.

Nina Lundström m.fl. (L) skriver i kommittémotion 2016/17:3512 att det bl.a. behövs åtgärder för att öka utnyttjandet av digital teknik och andra tekniska lösningar kopplade till kollektivtrafik och infrastruktur för att förändra beteenden. Motionärerna efterlyser i yrkande 29 en handlingsplan för att främja resfri kommunikation.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att utskottet har behandlat frågor om it i miljösparande syfte i bet. 2013/14:TU7 och i detta sammanhang föreslagit att riksdagen skulle rikta ett tillkännagivande i tre delar till regeringen om att

- regeringen bör upprätta en särskild strategi för hur man med olika it-lösningar kan minska transportbehovet och koldioxidutsläppen och därmed uppnå ett mer energieffektivt och klimatsmart samhälle
- regeringen bör verka för att en motsvarande strategi tas fram på EU-nivå
- regeringen bör ställa särskilda krav på att offentliga myndigheter utnyttjar utrustning för distansmöten i sin verksamhet för att minimera den miljöpåverkan som resor i tjänsten medför.

Utskottet påminner också om att enligt förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter ska myndigheter så långt som möjligt använda energieffektiv it för att miljöanpassa verksamheten. Naturvårdsverket har i uppdrag att stödja och vägleda myndigheterna i deras miljöledningsarbete enligt förordningen. Detta sker bl.a. genom en årlig nätverksträff. Myndigheterna ska årligen planera, genomföra, följa upp och redovisa sitt miljöarbete för Naturvårdsverket och regeringen. Av Naturvårdsverkets rapport Miljöledning i staten 2015 framgår att många myndigheter använder it för att minska energianvändningen. Flertalet myndigheter anger också att de i högre grad än tidigare använder sig av distansmöten för att minska det fysiska resandet. Utskottet välkomnar detta.

Av regeringens senaste redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2015/16:75) framgår bl.a. att 62 myndigheter genom regleringsbrev har fått i uppdrag att minska utsläppen av koldioxid från resor och transporter inom ramen för miljöledningsarbetet och för detta använda den metodik som tagits fram av Trafikverket inom ramen för projektet Resfria möten i myndigheter (REMM). Trafikverket framhåller att tjänsteresor ofta utgör den största miljöbelastningen för både myndigheter och tjänsteföretag. Enligt Trafikverket är ett ökat utnyttjande av resfria möten ett effektivt sätt att minska verksamhetens miljöpåverkan. Med resfria möten avses möten på distans i realtid med teknikens hjälp, såsom telefon-, video- och webbmöten. Projektet har påvisat att miljöpåverkan och kostnader minskar genom en ökad användning av distansmöten.

Utskottet vill i sammanhanget lyfta fram Trafikverkets rapport Bäst i världen på resfri samverkan – resfria möten i myndigheter (2015:048) från 2015. I rapporten redogör myndigheten för ett projekt att samordna arbetet inom ett 20-tal myndigheter som valts ut av regeringen. Projektets målsättning är att öka och utveckla användningen av resfria möten inom och mellan myndigheterna. Myndigheterna har skapat ett nätverk inom vilket kunskap, erfarenheter och idéer om tekniska frågor utbyts för att kunna ta fram förslag på lösningar. Underlag och stöd för information och utbildning kring resfria möten har också spridits genom olika kanaler. Vidare anger Trafikverket att erfarenheter och kunskap från REMM-arbetet även har spridits till andra

myndigheter utanför nätverket. Under den senare delen av projektet har inbjudningar till webinarier, seminarier och studiebesök även skickats till andra myndigheter, kommuner, universitet och högskolor m.fl. Hösten 2012 lanserades en extern webbplats, www.remm.se, där bl.a. 10-stegsmetoden för resfria möten samt olika former av stöd presenteras. En dialog med olika representanter för kommuner och landsting har också initierats för att se om det går att nå en samsyn om hur frågor som har med resfria möten på kommunal och regional nivå att göra kan drivas i något gemensamt forum.

Utskottet vill i sammanhanget också hänvisa till SCB:s undersökning Företagens användning av it 2015. Av undersökningen framgår att drygt 50 procent av företagen har anställda som arbetar på distans. För att minska energiförbrukningen används it-lösningar framför allt i företag med fler än 250 anställda och av dessa tillämpar 29 procent intelligent styrning av transporter eller logistik. Utskottet konstaterar också att statliga myndigheter i allt större utsträckning använder it för att minska sin miljöpåverkan. Utskottet bedömer att det fortfarande finns en potential att minska koldioxidutsläppen från verksamheter genom förändrade kommunikationssätt så att distansmöten ersätter fysiska möten för vilka traditionella tjänsteresor har utnyttjats.

Av rapporten It-infrastrukturen – i dag och i framtiden (2016/17:RFR1) som trafikutskottets arbetsgrupp för forskningsfrågor har tagit fram framgår att bredbandsutbyggnaden visserligen inledningsvis kan få negativa konsekvenser för miljön men att den på lång sikt kan ge stora positiva effekter. Utskottet vill framhålla att detta är viktigt att beakta för att man ska kunna hantera de negativa konsekvenser som kommer att uppstå under en övergångsperiod och att det redan nu är nödvändigt att skapa strukturer för att göra den långsiktiga miljönyttan så stor som möjligt. Enligt rapporten kan bredband påverka miljön på tre nivåer. För det första får det direkta effekter, vid tillverkning, distribution, hantering och resthantering av de fysiska tekniska produkterna. Dessa direkta konsekvenser är ofta negativa för miljön och består av exempelvis ökad energiförbrukning och ökade CO₂-utsläpp. För det andra har bredband s.k. möjliggörande konsekvenser. Dessa är i huvudsak positiva för miljön och består av att andra produkter och tjänster utvecklas på ett sätt som är gynnsamt för miljön. Det kan vara smarta elnät, mer effektiva transporter eller videokonferenser och distansarbete. För det tredje finns s.k. systemiska effekter som innebär att beteenden förändras. Den slutsats som dras i rapporten är att de positiva effekterna av bredband troligen är större och på sikt mycket större än de negativa, men att de positiva effekterna tar längre tid att materialisera och är mer osäkra samt svårare att påvisa.

Utskottet vill också påminna om att i Naturvårdsverkets rapport Spetstekniker för miljömålen (nr 5933) pekas Internet of Things eller sakernas internet ut som en lösning för att möjliggöra smarta fabriker, transporter, städer, skolor etc. Det framhålls att it-sektorn spelar en mycket viktig roll i ”den fjärde industriella revolutionen” och i framtidens hållbara moderna tekniksamhälle. Både stora infrastruktursatsningar och stöd till it-industrin kan krävas för att förverkliga innovationer som autonoma bilar och förarlösa tåg

enligt Naturvårdsverket. Även i rapporten Digitalisering och hållbar konsumtion (nr 6675) definierar utredarna olika sätt som IKT (informations- och kommunikationsteknik) kan användas på för en mer resurseffektiv konsumtion och minskad miljöpåverkan, bl.a. kan tekniken ersätta vissa resor och transporter eller göra dessa mer effektiva.

Utskottet noterar avslutningsvis också att SIS (Swedish Standards Institute) tillsammans med berörda intressenter har utvecklat en ny standard, Ledningssystem för hållbar IT (SS 895400:2014), om olika sätt att använda it som miljöteknik. Den ger även vägledning i hur miljöpåverkan från själva it-användningen kan begränsas. Hållbar it kan enligt SIS användas för att minska en organisations miljöpåverkan genom exempelvis alternativa mötesformer, optimerad logistik och effektivare energistyrning.

Utskottet ser sammanfattningsvis med tillförsikt på möjligheterna att minska miljöpåverkan genom en ökad it-användning, och vill i sammanhanget uppmärksamma det arbete som pågår inom ett antal myndigheter för att främja kommunikationsteknik inom ramen för miljöledningsarbetet och för att i större utsträckning ersätta resor. Utskottet avstyrker därför motionerna 2016/17:821 (C) yrkande 49, 2016/17:1986 (V) yrkande 9, 2016/17:3374 (L) yrkande 5 och 2016/17:3512 (L) yrkande 29.

Statens innehav av digital infrastruktur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statens innehav av digital infrastruktur. Utskottet pekar på att regeringen för närvarande bereder de förslag som lämnades av Utredningen om effektivare användning av statens bredbandsinfrastruktur.

Jämför reservation 9 (M, C, L, KD).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:2530 skriver Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) att kapaciteten i datanäten blir en allt större utmaning när nya tjänster tillkommer samtidigt som befolkningen blir alltmer uppkopplad och ställer allt högre krav på hastighet. Motionärerna påpekar att Trafikverket såväl som Svenska kraftnät samt ytterligare ett antal statliga aktörer har fiberoptiska nätverk som sträcker sig genom Sverige, vilka huvudsakligen används för att styra järnvägs- och kraftledningsanläggningar m.m. Delar av dessa fibernät är i dagsläget inte fullt utnyttjade, vilket innebär att redan befintlig infrastruktur skulle kunna bidra till att uppnå målet om att 90 procent av hushållen ska ha tillgång till fiber. Dessutom skulle man enligt motionärerna få en mer driftssäker nätverksstruktur om dessa fibernät sammankopplades. Därför skriver de i yrkande 30 att de olika fibernäten i statlig ägo bör tillgängliggöras för marknaden.

Roza Güclü Hedin m.fl. (S) uppmärksammar i motion 2016/17:2739 utbyggnaden av bredband i delar av landet, i synnerhet i de områden som kännetecknas av stora avstånd och litet befolkningsunderlag. En utmaning i sammanhanget är de höga kostnaderna som bredbandsutbyggnaden i glesbefolkade områden medför. Motionärerna framhåller att flera statliga verk och myndigheter har grävt ned fiber över hela landet. Dessa nät har god kapacitet, men de kan vara svåra att komma åt för de kommuner som vill bygga ut bredband till hushållen. Motionärerna anser därför att det borde finnas möjlighet att via regleringsbrev ålägga verk och myndigheter att upplåta sina nät där det finns kapacitet i glesbygden för att så många som möjligt ska få tillgång till fiber.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner om att den tidigare regeringen tillsatte en utredning (dir. 2014:118) i augusti 2014 med uppdraget att se över möjligheterna att effektivisera användningen av den statligt ägda nätinfrastrukturen genom att förbättra samordningen mellan bredbandsverksamheten hos berörda aktörer och klargöra på vilket sätt en möjlig effektivisering av nyttjandet och tillgängliggörandet av aktörernas bredbandsinfrastruktur kan vara till stöd för regeringens bredbandsstrategi. I januari 2016 överlämnade Utredningen om effektivare användning av statens bredbandsinfrastruktur betänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1) till regeringen. Betänkandet innehåller olika förslag på hur den statliga bredbandsinfrastrukturen ska tas till vara och utnyttjas bättre, bl.a. för att kunna nå målet att 90 procent av alla hushåll och företag ska kunna ansluta sig till bredband om minst 100 Mbit/s senast 2020. Förslagen har remitterats och kommer att behandlas tillsammans med inkomna remissvar under innevarande budgetår.

Utskottet noterar att utredningen bl.a. föreslår att Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät i regleringsbrevska ska få i uppdrag att bidra till att regeringens bredbandsmål uppfylls genom ett effektivare utnyttjande av den statliga infrastrukturen. Dessutom föreslår utredaren att Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät ges i uppdrag att årligen samråda med PTS om sina tele- och kommunikationsnät och att PTS ska bistå Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät med råd om deras tele- och kommunikationsnät med tillhörande verksamheter.

Utskottet vill inte föregripa det pågående beredningsarbetet om den framtida användningen av den statliga bredbandsinfrastrukturen och avstyrker därför motionerna 2016/17:2530 (M, C, L, KD) yrkande 30 och 2016/17:2739 (S).

Vissa regleringsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om vissa regleringsfrågor när det gäller elektroniska kommunikationer. Utskottet hänvisar bl.a. till den pågående översynen inom EU av regelverket för elektroniska kommunikationer liksom till PTS konkurrensfrämjande uppgift och det arbete som bedrivs av berörda aktörer i syfte att värna konsumenternas intressen inom telekomsektorn.

Jämför reservation 10 (M).

Motionerna

I motion 2016/17:60 påminner Robert Hannah (L) om att Sverige har haft en unik bredbandsutbyggnad och att den snabba utvecklingen har lett till en intensiv konkurrens mellan operatörerna. Till följd av konkurrensen, som pressat priserna och gynnat utbudet, har de svenska konsumenterna fått stora valmöjligheter. Motionären ser dock ett hot mot denna utveckling och pekar på det faktum att kommunerna alltmer agerar som marknadsaktörer på bredbandsmarknaden, något som enligt motionären kan medföra en betydande risk för konkurrensnedvridning. Målet i bredbandsstrategin bygger i första hand på marknadsmässiga investeringar och att det offentliga ska skapa förutsättningar för konkurrens och utbyggnad, något som kan äventyras genom kommunernas agerande. Motionären anför att den ansvariga myndigheten, PTS, i sitt arbete alltid ska utgå ifrån vad som är bäst för konsumenterna och därför erbjuda marknaden goda förutsättningar att tillhandahålla tjänster. Mot denna bakgrund yrkar motionären på att Konkurrensverket och PTS bör se över övervakningen och tillsynen av kommuners agerande på bredbandsmarknaden.

Anette Åkesson (M) efterlyser i motion 2016/17:679 en större transparens i telekombranschen som innebär att teleoperatörer måste lämna information om vems nät man utnyttjar. Motionären påtalar att konsumenter alltför ofta luras att köpa teleabonnemang av oseriösa aktörer och menar att det därför är viktigt att den enskilde konsumenten värnas för att inte förtroendet för branschen skadas. Åtgärder bör därför vidtas så att teleoperatörerna måste informera om vems nät de utnyttjar, och det måste finnas någon sanktion, också mot nätägaren, om så inte sker. Genom ett sådant initiativ kan konkurrens på lika villkor upprätthållas samtidigt som det blir lättare att ställa operatörer till svars om de inte sköter sig.

Anette Åkesson m.fl. (M) påpekar i motion 2016/17:1119 att det är framför allt marknadsaktörerna som står för de stora investeringarna i fast bredbandsinfrastruktur. Motionärerna hänvisar också till en slutsats som dras i en OECD-rapport från 2015, nämligen att konkurrenssituationen mellan de lokala bredbandsnäten och de nationella aktörerna har varit avgörande för den

positiva utvecklingen i Sverige. Därför betonar motionärerna att det ur ett nationellt perspektiv är viktigt att konkurrensen även fortsättningsvis främjas och att även de lokala näten ges goda förutsättningar. Motionärerna anser således i yrkande 3 att möjligheten till konkurrens mellan lokala och nationella aktörer måste värnas eftersom det historiskt har visat sig främja utbyggnad och låga slutkundspriser. Motionärerna anför vidare att den tekniska utvecklingen har bidragit till att göra fibern till basen för både mobilt och fast bredband. I detta sammanhang pekar motionärerna också på de specifika förhållanden som kännetecknar bredbandsinfrastrukturen och att det i stor utsträckning handlar om en monopolsituation. Enligt motionärerna behöver det inte vara ett problem att det bara finns en kabel för fast bredband in till varje hushåll utan det centrala är att värna konsumenternas möjligheter att själva välja leverantör av olika tjänster. De hänvisar till PTS undersökning som visar att priserna är väsentligt lägre i områden med öppna nät där flera internetleverantörer tillåts konkurrera. Därför anser motionärerna i yrkande 4 att regeringen bör utreda hur man kan stävja monopolsituationer i ägandet av bredbandsinfrastruktur som motverkar samhällsnyttan.

I motion 2016/17:1966 uppmärksammar Hans Rothenberg (M) den konkurrenssituation som kan uppkomma på marknaden som en följd av auktionsreglernas utformning för tillstånd i 700 MHz-bandet. Motionären pekar på att det förfarande som PTS valt i praktiken innebär att endast två av de aktörer som i dag agerar på den svenska marknaden kommer att få tillgång till frekvensutrymmet och därmed få möjlighet att utestänga övriga aktörer. Det nya förfarandet som är tänkt att användas skulle kunna generera större intäkter till statskassan men i förlängningen bli kostsam för konsumenterna som en följd av minskad konkurrens. Motionären anser att staten i stället bör agera för att fler aktörer får tillträde till marknaden för att säkerställa en god konkurrenssituation som gynnar konsumenterna. Motionären yrkar därför på att auktionsreglerna vid försäljning av rättigheter till frekvensspektrum bör utformas så att de gynnar en välfungerande konkurrens.

Jessica Rosencrantz m.fl. (M) uppmärksammar i kommittémotion 2016/17:2531 att många kommuner runt om i landet satsar på att erbjuda kostnadsfri wifi i framför allt stads kärnorna. Motionärerna framhåller att det finns många positiva sidor med att underlätta för människor att vara uppkopplade, men de understryker också att det är viktigt att sådana kostnadsfria kommunala nätverk inte hotar att slå ut eller påverka konkurrensvillkoren och lönsamheten för de kommersiella aktörerna på telekommarknaden. Det skulle på sikt kunna leda till en situation som missgynnar alla eftersom konkurrerande privata aktörer ofta är bättre på kostnadseffektiv utbyggnad. För att uppnå största möjliga samhällsnytta till lägsta kostnad är det enligt motionärerna viktigt att främja konkurrens på it-området. Det handlar således om att kunna göra en avvägning mellan vilket ansvar den offentliga respektive den privata sektorn ska ha och i yrkande 47 föreslår därför motionärerna att regeringen ska ta fram en strategi för hur gränsdragningen mellan stadsnät och kommersiella aktörers nät bör se ut.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att regeringen, i budgetpropositionen för 2017, framhåller att den svenska marknaden för elektronisk kommunikation fortsätter att utvecklas mot bakgrund av en stark efterfrågan, konkurrens och goda investeringsnivåer. I Sverige finns relativt många aktörer som bygger och tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät, och i förhållande till antalet fibernät är antalet uppköp och sammanslagningar på marknaden relativt få. Investeringarna i sektorn ligger fortfarande relativt högt i Sverige jämfört med övriga OECD-länder, vilket är glädjande. För närvarande gör operatörer och kommunala stadsnät stora investeringar eftersom de ser en stark efterfrågan från användarna både på mobilt bredband och på fiberanslutningar, särskilt till villor. PTS uppföljning av regeringens bredbandsstrategi (PTS-ER-2016:17) visar att marknadsaktörernas investeringar i fast och mobil bredbandsinfrastruktur var 12,3 miljarder kronor 2015. De kommunala stadsnäten investerar uteslutande i fast bredbandsinfrastruktur och 2015 uppgick deras investeringar till omkring 2,3 miljarder kronor.

Utskottet är införstått med att det på längre sikt kan finnas en risk för att konkurrensproblem uppkommer i de fall där bara ett fibernät finns tillgängligt för slutkunderna, eftersom det i förlängningen kan minska på kundnyttan. Framtidens reglering kommer att behöva anpassas till denna risk. Regeringen skriver i budgetpropositionen för 2017 att frågan diskuteras inom ramen för den omfattande översyn av EU-regelverket för elektroniska kommunikationer som nyligen inletts.

Regeringen framhåller vidare att marknaden karaktäriseras av stor dynamik och innovationskraft och att det är viktigt att företagen på marknaden fortsätter att investera i både nät och tjänster för att behålla en hög utvecklingstakt. Regeringen understryker också att konsumenter ska kunna överblicka olika erbjudanden på marknaden och enkelt kunna byta leverantör om de inte är nöjda och/eller har hittat ett bättre erbjudande. Utskottet delar denna uppfattning och är därför positivt till att regeringen noga följer utvecklingen inklusive PTS arbete med att reglera och främja marknaden.

Vad gäller konkurrensfrämjande reglering vill utskottet påminna om att det är PTS uppgift att fortlöpande analysera olika delmarknader inom sektorn för elektronisk kommunikation för att säkerställa att det råder fungerande konkurrens. Bestämmelserna återfinns i lagen om elektronisk kommunikation och i förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation. Om konkurrensen inom en delmarknad inte bedöms vara tillfredsställande ska en dominerande aktör med ett betydande marknadsinflytande identifieras och åläggas skyldigheter i särskild ordning för att främja en effektivare konkurrenssituation. Skyldigheterna kan bl.a. omfatta åtgärder som samtrafikskyldighet och skyldighet att lämna andra former av tillträde.

Utskottet vill i sammanhanget peka på att EU-kommissionen nyligen har genomfört en omfattande översyn av det gemensamma regelverket för den digitala inre marknaden och lämnade i september 2016 förslag till rättsakter som innehåller nya och ändrade regler för sektorn för elektronisk

kommunikation. Den digitala sektorn har utvecklats avsevärt under de senaste åren och utskottet välkomnar därför kommissionens översyn. Ett moderniserat och mer enhetligt regelverk behövs på området för att främja en välfungerande inre marknad, till gagn för såväl konsumenter som företag. I anslutning till ett förslag från kommissionen om främjande av internetkonnektivitet i lokala samhällen har dock utskottet i utlåtande 2016/17:TU7 anförut invändningar och påtalat risken för snedvriden konkurrens på marknaden.

Regeringen framhåller i den nyligen beslutade bredbandsstrategin att kommunernas bredbandsinfrastruktur är en viktig tillgång. Regeringen påtalar samtidigt att tydligare regler eller riktlinjer behöver övervägas för att tydliggöra att kommunal infrastruktur för bredband tillhandahålls på icke-diskriminerande villkor och tillgodoser den efterfrågan som finns på nättillträde från operatörer. Vidare anger regeringen att för att kunna utnyttja andras infrastruktur behöver man också åtkomst till marken och att sådan åtkomst bör säkerställas på ett rättssäkert och långsiktigt hållbart sätt. Regeringen delger i sammanhanget att den avser att ge PTS i uppdrag att göra en kartläggning och analysera vissa frågor om styrning av stadsnät, tillhandahållande och utbyggnad av bredbandsinfrastruktur och därtill kopplade konkurrensförutsättningar. Vidare klargör regeringen att PTS i utförandet av uppdraget bör tillvarata den kunskap som finns hos Konkurrensverket och samråda med verket. Utskottet är positivt till detta.

Med anledning av vad som anförut i motion 2016/17:679 (M) om oseriösa aktörer vill utskottet understryka att det ser allvarligt på när modern kommunikationsteknik missbrukas eftersom detta kan skada konsumenternas förtroende för marknaden. Utskottet känner till de problem som förekommer i samband med otillbörlig marknadsföring, främst otillbörliga försäljningsmetoder vid telefonförsäljning av telefonitjänster. Dessa problem har legat högt i PTS klagomålsstatistik under de senaste åren och utskottet välkomnar därför att Sveriges största nätägande operatörer (AllTele, TDC, Tele 2, Telenor, Telia Sonera och Hi3G Access) enades om en handlingsplan i april 2015 för att komma till rätta med oseriös telefonförsäljning. Handlingsplanen syftar till att förebygga oetiska försäljningsmetoder, och operatörerna ska bl.a. följa upp klagomål mot leverantörer som hyr in sig i näten.

Utskottet vill uppmärksamma att PTS därefter har hållit kvartalsvisa uppföljningsmöten med bl.a. nätägarna, Telekområdgivarna och Konsumentverket. Eftersom PTS saknar rättsliga sanktionsmöjligheter på området, handlar arbetet om att förmå nätägarna att på frivillig väg försöka påverka de bolag som hyr in sig i näten inom ramen för en avtalsrelation. För andra kvartalet 2016 rapporterar PTS att problemen inte längre är de vanligaste i statistiken, vilket myndigheten tolkar som att uppföljningsmötena med berörda aktörer har börjat ge resultat. Även Telekområdgivarna konstaterar att antalet klagomål mot oseriös telefonförsäljning, där konsumenten ansluts till en annan operatör mot sin vilja, har minskat med 30 procent sedan årsskiftet 2015/16. Den bedömning som PTS gör är att samarbetet som etablerats mellan nätägare, myndigheter och Telekområdgivarna samt landets

konsumentvägledare visar att det med en kombination av aktiv tillsyn och snabb återkoppling mellan inblandade går att säkerställa att befintliga konsumentskyddande regler efterlevs, en bedömning som utskottet finner uppmuntrande. Alla inblandade parter är dock överens om att det behövs fortsatt hårt arbete, både från operatörer och myndigheter.

I december 2016 meddelade PTS att handlingsplanen mot oseriös försäljning ska utökas och även inkludera en utvärdering av arbetet under 2017. Dessutom ska den även omfatta försäljning till enskilda näringsidkare och annan försäljning än telefonförsäljning, t.ex. s.k. kanvasförsäljning. Utskottet välkomnar detta.

Utskottet är sammanfattningsvis väl medvetet om de utmaningar som finns när det handlar om regleringen av den dynamiska marknad som elektroniska kommunikationer utgör. Mot bakgrund av vad som framförs ovan om det konkurrens- och konsumentfrämjande arbete som berörda aktörer bedriver i dag liksom den nyligen beslutade bredbandsstrategin och den pågående översynen inom EU av regelverket för elektroniska kommunikationer, avstyrker utskottet motionerna 2016/17:60 (L), 2016/17:679 (M), 2016/17:1119 (M) yrkandena 3 och 4, 2016/17:1966 (M) och 2016/17:2531 (M) yrkande 47.

Integritet och it-säkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om integritet och it-säkerhet. Utskottet hänvisar till det omfattande utrednings- och beredningsarbete i frågan som pågår inom Regeringskansliet och finner det därför lämpligt att avvakta utfallet av detta arbete.

Jämför reservation 11 (M).

Motionerna

I motion 2016/17:175 uppmärksammar Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) de utmaningar som finns i fråga om it-säkerhet och personlig integritet på nätet. Det handlar exempelvis om de uppgifter användarna lämnar och de spår som de lämnar efter sig när de är ute på nätet, information som aktörerna ofta sparar i kommersiellt syfte och som i många avseenden utgör en detaljerad kartläggning av den enskilde. Motionärerna lyfter även fram den i många fall bristfälliga it-säkerheten som innebär att obehöriga kan komma åt känslig information exempelvis genom att webbsidor blir hackade. För att värna och göra det enklare för den enskilde användaren föreslår motionärerna att det bör införas en nationell märkning av webbsidor som garanterar att sidan är säker att använda. Därför yrkar de på att regeringen bör få i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en nationell märkning av webbsidor som

uppfyller vissa uppställda krav på it-säkerhet och som säkerställer användarnas integritet.

I partimotion 2016/17:3387 behandlar Anna Kinberg Batra m.fl. (M) bl.a. det hot som cyberkriminaliteten utgör mot samhället och som utnyttjas av organiserad brottslighet och terrorism. Tillgång till trafikdata är avgörande för att bekämpa denna typ av kriminalitet. Motionärerna påminner i sammanhanget om att diskussioner har förekommit om att skapa en digital standard för trafikdata och om viss automatiserad utlämning av trafikdata som kan vara nödvändig för att underlätta utredning av allvarigare brott. Motionärerna anser i yrkande 16 att regeringen ska ta initiativ till att återuppta arbetet med att skapa en digital standard för trafikdata och se till att arbetet leder till avsett resultat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis notera att enligt en statistisk undersökning av SCB (Privatpersoners användning av datorer och internet 2015) har drygt 15 procent av befolkningen i åldern 16–85 år, motsvarande 1,3 miljoner personer, drabbats av ett datorvirus, t.ex. en mask eller en trojan, under det senaste tolv månaderna. Andra it-relaterade säkerhetsproblem är nätbedrägerier och att kontokortsuppgifter används av bedragare. Enligt SCB undviker nästan hälften av alla att lägga ut personlig information på sociala nätverkssajter av säkerhetsskäl och tre av tio har undvikit att köpa varor via internet eller att ladda ned mjukvara eller andra typer av filer. Utskottet konstaterar samtidigt att användningen av personuppgifter och personliga data ökar i samhället och att det därför är viktigt för tilliten till ny teknik och nya tjänster att driftssäkerheten är tillräcklig och att skyddet för den personliga integriteten upprätthålls.

Av budgetpropositionen för 2017 framgår att säkerhet och integritet har blivit allt mindre viktiga skäl för privatpersoner att undvika internetanvändning, vilket kan tolkas som att förtroendet för internet har ökat. Utskottet välkomnar detta. En bidragande orsak kan enligt regeringen vara att it-användningens fördelar för den enskilde överväger nackdelarna som it-incidenter av olika slag innebär.

Regeringen framhåller också att användare, företag och staten har ett gemensamt ansvar för att förbättra nät- och informationssäkerheten och att på så vis öka tilliten till it-systemen. Utskottet delar denna uppfattning. Sveriges del av internet och de svenska it-systemen är även beroende av att nätverk och kontaktpunkter utanför Sveriges gränser fungerar. Att Sverige deltar i det internationella arbetet med nät- och informationssäkerhet är därför viktigt enligt utskottets mening.

Utskottet vill även påminna om att regeringen i mars 2016 tog ställning för att låta utreda hur Sverige på bästa sätt ska höja it-säkerheten som en del i EU:s gemensamma krafttag för att uppnå en hög gemensam säkerhetsnivå i nätverk och informationssystem. Utöver utredningen pågår ett arbete med en nationell

informationssäkerhetsstrategi. Det krav på rapportering av it-incidenter som från den 1 april 2016 gäller för statliga myndigheter kommer att utökas till fler aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet och som är beroende av nätverk och informationssystem. Följande sektorer omfattas: energi, transport, bankverksamhet, finansmarknaden, hälso- och sjukvården, dricksvattenförsörjning och digital infrastruktur. Därutöver omfattas även leverantörer av vissa digitala tjänster, internetbaserade marknadsplatser och sökmotorer samt molntjänster. EU:s direktiv om åtgärder för en hög gemensam nivå för säkerhet i nätverk och informationssystem (NIS-direktivet) ligger till grund för arbetet. Direktivet innehåller bl.a. krav på att utse myndigheter med särskilda uppgifter på detta område och att bestämmelser ska införas i syfte att stärka samverkan mellan medlemsstaterna på operativ och strategisk nivå.

Utskottet vill vidare påminna om att regeringen 2015 tog initiativ till Utredningen om tillsyn över den personliga integriteten (Ju 2015:02), som bl.a. ska undersöka möjligheterna att inrätta en ny myndighet med ett samlat ansvar för att skydda den enskildes integritet, oavsett hur och var personuppgifter och andra uppgifter om enskilda hanteras. Den 4 oktober 2016 lämnade utredningen betänkandet Ett samlat ansvar för tillsynen över den personliga integriteten (SOU 2016:65). I betänkandet lämnas bl.a. förslag på ändringar i lagstiftningen och befogenheter för vissa myndigheter. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet. I sammanhanget vill utskottet också peka på att en ny dataskyddsförordning antogs inom EU i april 2016 (förordning (EU) 2016/679) och att regeringen har tillsatt en utredning som ska föreslå hur den centrala svenska lagstiftningen på området bäst anpassas till den nya förordningen (dir. 2016:15). Vidare beslutade regeringen i maj 2014 att tillsätta en parlamentarisk kommitté (dir. 2014:95) för att bl.a. kartlägga och analysera risker för intrång i den personliga integriteten som kan uppkomma i samband med användning av informationsteknik i såväl privat som offentlig verksamhet. Integritetskommittén lämnade i juni 2016 delbetänkandet Hur står det till med den personliga integriteten? (SOU 2016:41).

Vad gäller arbetet med att bekämpa it-relaterad kriminalitet, överlämnades till regeringen betänkandet Informations- och cybersäkerhet i Sverige – Strategi och åtgärder för säker information i staten (SOU 2015:23). Betänkandet innehåller bl.a. förslag på åtgärder i syfte att förebygga och bekämpa it-relaterad brottslighet. Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet anser sammanfattningsvis att frågor som rör integritet och it-säkerhet i ett alltmer digitaliserat samhälle är av stor betydelse, inte minst för allmänhetens tilltro till elektroniska kommunikationstjänster. Som framgår av redovisningen ovan pågår det ett omfattande utrednings- och beredningsarbete på området. Utskottet finner inte skäl att föregripa detta arbete och avstyrker därför motionerna 2016/17:175 (SD) och 2016/17:3387 (M) yrkande 16.

Postservice i hela landet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om postservice i landet. Utskottet anser att en välfungerande postservice har en central funktion i samhället och att den samhällsomfattande posttjänsten ska värnas. Utskottet hänvisar också till det pågående arbetet inom Regeringskansliet med att utarbeta en ny postlagstiftning och PTS arbete med att säkerställa en god servicenivå.

Jämför reservationerna 12 (SD) och 13 (V).

Bakgrund

Målet för postsektorn är att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet som uppfyller de krav som anges i postlagen (2010:1045).

Enligt postlagen krävs det tillstånd för att bedriva postverksamhet. Tillstånd att bedriva postverksamhet beviljas av Post- och telestyrelsen (PTS). Det är också PTS som genom beslut har utsett Postnord att tillhandahålla den s.k. samhällsomfattande posttjänsten. I postlagen anges vilka krav som ingår i den samhällsomfattande tjänsten och som Postnord således måste uppfylla. Mer detaljerade bestämmelser finns i postförordningen (2010:1049). Den samhällsomfattande posttjänsten säkerställer vissa minimikrav vad gäller garanterad kvalitet och servicenivå. Det framgår av lagen att varje arbetsdag och minst fem dagar i veckan, utom under omständigheter eller geografiska förhållanden som tillståndsmyndigheten bedömer är skäl för undantag, ska det göras minst en insamling och minst en utdelning av postförsändelser. Vidare anges att expeditions- och inlämningsställena ska ligga så tätt att användarnas behov beaktas. Med expeditions- och inlämningsställen avses i praktiken postombud och företagscenter. Dessutom ska det vara möjligt att skicka brev med utdelning påföljande arbetsdag, s.k. övernattbefordran. Ett kvalitetskrav är att minst 85 procent av dessa brev ska komma fram i tid, vilket framgår av postförordningen.

Den 14 augusti 2015 tillsatte regeringen en utredning, postlagsutredningen (N 2015:06), med uppgift att göra en översyn av postlagstiftningen för att bedöma om den motsvarar rådande och framtida behov i ett digitaliserat samhälle och utifrån detta föreslå förändringar (dir. 2015:87). Den 8 april 2016 överlämnade utredningen sitt delbetänkande Som ett brev på posten – Postbefordran och pristak i ett digitaliserat samhälle (SOU 2016:27). I september 2016 överlämnades slutbetänkandet Till sista utposten – En översyn av postlagstiftningen i ett digitaliserat samhälle (SOU 2016:54) till regeringen. Postlagsutredningens betänkanden har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Motionerna

Saila Quicklund (M) anför i motion 2016/17:190 att Postnord har genomfört ganska omfattande förändringar i sina utdelningsturer både i tätort och i glesbygd, något som för vissa hushåll och företag har medfört oacceptabelt långa transportsträckor för att hämta den egna posten. Motionären påminner i sammanhanget om att de allmänna råd som PTS utfärdat för utdelningsverksamheten till sin natur inte är bindande för Postnord, vilket innebär att myndigheten inte kan påverka företaget när betydande försämringar genomförs i glesbygden. Motionären yrkar därför på att regeringen bör se över möjligheterna att förbättra utdelningsservicen i glesbygd för att det ska vara möjligt att bo och verka i hela landet.

Även Fredrik Lundh Sammeli (S) behandlar frågan om postutdelning i glest bebyggda områden i motion 2016/17:1604. Motionären hänvisar till att PTS redan för några år sedan varnade för att postservicen kunde försämras på landsbygden och tillägger att i vissa glesbygdsområden finns det hushåll som inte har daglig postutdelning eller som har mycket långa avstånd till platsen där de hämtar posten. Detta innebär en olägenhet, i synnerhet för den som vill starta och driva företag i dessa områden. Motionären påpekar att det i dagens samhälle finns ett behov av posttjänster, inte minst i glesbygden, för när utdelningen och pakethanteringens försämrings påverkar detta också en rad andra servicefunktioner negativt och därmed förutsättningarna för att verka och bo i hela landet. Motionären yrkar därför på att samhällets ansvar för en rättvis postservice i hela landet säkras och stärks.

Pavel Gamov (SD) pekar i motion 2016/17:1740 på att Postnords service på ett antal områden har försämrats kraftigt under det senaste dryga decenniet, exempelvis har antalet serviceställen och lantbrevbärare minskat, vilket inneburit att många lands- och glesbygdsbor har fått allt längre att åka till närmaste postombud för att hämta ut paket. Motionären framhåller de negativa effekter som denna serviceförsämring innebär för bl.a. företagandet och tillväxten lokalt. För att ha en levande landsbygd samt stärka landsbygdens attraktionskraft och tillväxt är det viktigt att även personer som inte bor i större tätorter får tillgång till en likvärdig samhällsservice. Därför yrkar motionären på att regeringen ger PTS i uppdrag att utöka antalet postombud på landsbygden så att postens servicenät och täckningsgrad förbättras.

I kommittémotion 2016/17:2474 understryker Håkan Svenneling m.fl. (V) att en fungerande postverksamhet utgör en grundläggande samhällsservice och att många företag är helt beroende av en hög och jämn nivå på postservicen för sin verksamhet. Om en sådan service inte kan garanteras missgynnas företagen på landsbygden och många arbetstillfällen riskerar att gå förlorade. Därför efterfrågar motionärerna i yrkande 4 att Postnord bör få i uppdrag att ge god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet.

Cecilia Widegren (M) uppmärksammar i motion 2016/17:3139 att det på flera håll i landet råder stora problem med både försenad och försvunnen post. Motionären påminner om de krav som finns i postlagen i fråga om den

samhällsomfattande posttjänsten. Motionären konstaterar att det verkar som om postlagens bestämmelser inte efterlevs i alla avseenden, exempelvis att posten inte delas ut alla vardagar. Motionären föreslår därför i yrkande 1 att regeringen följer upp att den samhällsomfattande posttjänsten verkligen fungerar och att lagens regler efterlevs och i yrkande 2 att regeringen kontinuerligt bör återrapportera till riksdagen hur postlagen efterlevs och vid behov återkomma till riksdagen med förslag till skärpningar av postlagen för att uppnå en än bättre efterlevnad.

Även Larry Söder (KD) påtalar i motion 2016/17:3357 de kvalitetsproblem som Postnord haft under senare år och som drabbat både brev- och pakethantering. Motionären framhåller att både medborgare och företag är beroende av att denna grundläggande service fungerar tillfredsställande. Motionären påpekar att staten som ägare har ett ansvar att se till att kvaliteten säkras och att förtroendet för brev- och paketservicen upprätthålls och yrkar därför på att man bör utreda hur paket- och brevservice ska kunna fungera tillfredsställande i hela landet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att brevvolymer på den svenska marknaden fortsätter att sjunka samtidigt som den kraftiga tillväxten inom e-handelsmarknaden fortsätter att generera ökande volymer av paket och varubrev. Under 2015 delades 2,3 miljarder brev ut jämfört med 2,4 miljarder 2014. Minskningen mellan åren var 4,9 procent och något större än minskningen mellan 2013 och 2014, som var 4,4 procent.

Utskottet noterar att undantag från daglig utdelning medges för ett mindre antal mottagare på grund av geografiska förhållanden. Vid utgången av 2015 var det ca 970 hushåll som hade utdelning färre än fem dagar i veckan, vilket är en marginell ökning från ca 900 hushåll 2014.

Utskottet konstaterar att postmarknaden är en marknad i förändring, framför allt med anledning av att den digitala kommunikationen ökar på bekostnad av fysiska brev. Minskande brevvolymer är en generell utvecklingstendens i EU-länderna och Sverige är inget undantag i detta sammanhang. Paketvolymer ökar till följd av den växande e-handeln men inte i en sådan takt att utvecklingen kompenserar de minskande brevvolymer. Utskottet är införstått med att utvecklingen medför stora utmaningar för postoperatörerna när verksamheten ska anpassas till förändrade förutsättningar. Privatpersoners och företags behov av posttjänster har förändrats och det är därför välkommet att regeringen tagit initiativ till en översyn av postlagstiftningen för att anpassa denna till utvecklingen och nya behov. Utskottet vill i sammanhanget också uppmärksamma att konkurrensvillkoren på postmarknaden även har förändrats genom den ändring av mervärdesskattelagen (1994:200) som gäller från den 1 april 2016.

I Postlagsutredningens slutbetänkande Till sista utposten – En översyn av postlagstiftningen i ett digitaliserat samhälle (SOU 2016:54) som

överlämnades till regeringen i september 2016 föreslås bl.a. att samhällsuppdragets omfattning bör förtydligas i de delar som avser undantag från femdagarsutdelning och var utdelning av postförsändelser ska ske. Förslagen ger PTS möjlighet att i föreskrifter reglera detta vid behov. Utredningens bedömning är att med en tydligare reglering av var den samhällsomfattande posttjänsten har sin sista utpost blir det lättare att definiera postväsendets roll när det gäller statliga insatser för att trygga glesbygdsservice. Vidare föreslås att tillhandahållare av posttjänster ska överlämna uppgifter om sin ekonomi och verksamhet som är nödvändiga för uppföljning och bevakning av postmarknaden till regering eller till den myndighet som regeringen bestämmer. Underlaget är nödvändigt för att PTS löpande ska kunna utreda och analysera behovet av förändringar i det statliga åtagandet. Slutligen föreslår utredningen att postnummersystemet ska hållas tillgängligt till ett kostnadsorienterat pris på tillhandahållarens webbplats. Att man gör postnummersystemet tillgängligt till ett reglerat pris kan bidra till att det blir enklare för småföretagare att starta verksamhet inom e-handelssegmentet. Postlagsutredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet tillsammans med inkomna remissynpunkter. Regeringen avser att lämna ett förslag till ny postlagstiftning i maj 2017. Utskottet emotser detta med intresse.

Utskottet vill vidare uppmärksamma PTS undersökning Användares behov av posttjänster från mars 2016. Här framhålls bl.a. att de flesta användare anser att de befintliga service- eller ombudsneten med manuell service fungerar bra när det gäller att skicka och ta emot försändelser med varor. Privatpersoner i områden med sämre tillgänglighet värdesätter möjligheten att kunna utföra andra typer av ärenden på samma gång. I områden med bättre tillgänglighet värderas snarare närheten till ombudet från bostaden. Utdelning fem vardagar i veckan är betydelsefullt för många, men närheten till utdelningsplatsen är viktigast. De flesta användare, både företag och privatpersoner, värdesätter i första hand att platsen för utdelning passar dem och i andra hand frekvensen för utdelning. De flesta användare vill ha utdelning fem vardagar i veckan, men resultaten visar att många anser att även färre utdelningsdagar skulle fungera. Likaså konstateras i undersökningen att de flesta mottagare är nöjda med var de hämtar sin post och vill inte ha några förändringar i hur utdelningen sker i dag.

PTS rapporterar att klagomålen på postutdelningen har ökat under 2015 och första delen av 2016, en utveckling som utskottet finner bekymmersam. Myndigheten har mot denna bakgrund inlett flera tillsynsärenden med anledning av kvalitetsbristerna. Den sammantagna slutsatsen av tillsynsverksamheten inom postsektorn 2015 visar dock att de övergripande målen för postservicen är uppfyllda och att samtliga postoperatörer uppfyller kraven på tillförlitlighet.

PTS granskning visar samtidigt på en tydlig kvalitetsförsämring i svensk brevbefordran, vilket framgår av postoperatörernas egen klagomålshantering och kvalitetsuppföljning liksom av den tillsynsverksamhet som myndigheten

bedriver. Den överlägset vanligaste orsaken till att allmänheten vänder sig till PTS är för att klaga på brister i utdelningen. Det handlar om försändelser som av något skäl inte kommit fram eller blivit försenade. Att man av misstag fått grannens brev är en annan vanlig orsak till missnöje. Majoriteten av de klagomål som inkommer till PTS avser Postnord som också delar ut över 80 procent av alla brev. Men det framgår även att klagomålen på konkurrenten Bring Citymail har ökat väsentligt under den aktuella perioden.

Enligt myndigheten står orsaken till kvalitetsproblemen att finna i det starka förändringstryck som den svenska postmarknaden är utsatt för. Det är framför allt sjunkande brevvolymer som en följd av ökad användning av elektroniska alternativ, den starkt växande e-handeln samt det minskande antalet morgontidningsprenumeranter. För att möta denna utveckling har postoperatörerna vidtagit diverse åtgärder för att ytterligare effektivisera distributionen av brev, paket och tidningar. Det handlar bl.a. om ökad automatisering av brevsorteringen men också om ett större mått av samdistribution. För Postnords del handlar det först och främst om att samordna brev- och paketflödena så långt det är möjligt medan Bring Citymail har satsat på att i allt större omfattning samdistribuera brev med tidningar tidigt på morgonen. Dessa åtgärder bedöms var för sig medföra betydande utmaningar när det gäller att kunna genomföra dem med bibehållen kvalitet. Enligt granskningen tilltar svårigheterna när förändringarna ska genomföras samtidigt och under tidspress. Myndigheten bedömer att det finns risk för nya större kvalitetsstörningar, framför allt lokalt men också generellt, t.ex. som en följd av försämrad adresskvalitet.

Mot bakgrund av de kvalitetsproblem som drabbat utdelningsverksamheten bjöd utskottet den 10 november 2016 in företrädare från Postnord, PTS och Seko för närmare information i frågan och om vidtagna åtgärder. Postnords vd Håkan Ericsson framhöll att resultatet för övernattbefordrade brev hade förbättrats under 2016 och att klagomålen minskat under innevarande år. Några av de åtgärder som Postnord har aviserat är utökad information till mottagare, bättre uppföljning och återkoppling av kundtjänst och förbättrad datakvalitet för att minska andelen maskinellt felsorterad post. Även rutinerna för eftersändning av post och avisering vid hemleveranser ses över. Ett större inslag av kundfokus och dialog med mottagarna ingår också i de åtgärder som syftar till att återvinna förtroendet för företagets verksamhet. De åtgärder som PTS har vidtagit är fler tillsynsbesök, månadsvis inrapportering av klagomålsstatistik och befordringstider från operatörerna samt överläggningar med berörda parter om rutiner för kvalitetsuppföljning, klagomålshantering och information. Utskottet välkomnar de vidtagna åtgärderna. Det är enligt utskottets mening också viktigt att marknadsaktörerna och PTS fortsätter att bevaka kvalitetsfrågan och när det är påkallat vidtar lämpliga åtgärder för att förebygga och avhjälpa kvalitetsbrister inom sektorn. Från Sekos sida efterlyste man bl.a. en ny postlagstiftning som skulle kunna erbjuda bättre förutsättningar för att upprätthålla samhällsupdraget.

Utskottet anser avslutningsvis att en välfungerande postservice har en central funktion, även i ett alltmer digitaliserat samhälle. Enligt utskottet är det angeläget att även i fortsättningen värna den samhällsomfattande posttjänsten.

Mot bakgrund av PTS arbete med att säkerställa en god servicenivå liksom det pågående arbetet inom Regeringskansliet med att ta fram en ny postlagstiftning avstyrker utskottet motionerna 2016/17:190 (M), 2016/17:1604 (S), 2016/17:1740 (SD), 2016/17:2474 (V) yrkande 4, 2016/17:3139 (M) yrkandena 1 och 2 samt 2016/17:3357 (KD).

Övernattbefordran av post

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tvådagarsbefordran av brev mot bakgrund av det pågående beredningsarbetet inom Regeringskansliet. Utskottet noterar att tvådagarsbefordran är en lösning som postlagsutredaren föreslår ska ersätta dagens krav på övernattbefordran.

Jämför reservation 14 (M, C, L, KD).

Motionerna

Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) påminner i kommittémotion 2016/17:2530 om det nuvarande kravet i postförordningen om att minst 85 procent av de brev som lämnats in för övernattbefordran ska ha delats ut påföljande arbetsdag. Motionärerna påpekar att i dagens alltmer digitaliserade samhälle har allt färre företag och privatpersoner behov av övernattbefordrad post. Övernattbefordran innebär att en del post behöver transporteras med flyg, vilket både ökar kostnaderna och påverkar miljön negativt. Kravet förhindrar även möjligheten till samdistribution av brev och tidningar. För att underlätta förändringen föreslår motionärerna i yrkande 34 att kravet på övernattbefordran i posttjänsten slopas och ersätts med en tvådagars bastjänst för brevbefordran.

Även Anders Åkesson m.fl. (C) berör frågan om samdistribution i kommittémotion 2016/17:3119. Motionärerna pekar på att de nuvarande kraven på befordringstider i postförordningen förhindrar en samordnad utdelning av brev och tidningar eftersom de har skilda tider för distribution. För att underlätta en omställning vill därför motionärerna i yrkande 21 att kravet på övernattbefordran i posttjänsten tas bort och i stället ersätts med en tvådagars bastjänst för brevbefordran där minst 95 procent av breven ska ha delats ut senast den andra arbetsdagen räknat från inlämningsdagen.

Utskottets ställningstagande

I delbetänkandet Som ett brev på posten (SOU 2016:27) föreslår postlagsutredningen att postförordningens (2010:1049) krav på övernattbefordran som grundtjänst för brevbefordran avskaffas. Enligt utredarens förslag bör i stället en tvådagarsbefordran införas som grundtjänst. Utskottet noterar att enligt de undersökningar som gjorts är det i många fall inte avgörande för användarna om breven kommer fram påföljande vardag. Det finns dock ett fortsatt generellt behov av brevbefordran varför det även i fortsättningen är nödvändigt med en reglering av nationell befordran av brev.

Det som användarna av brevtjänster prioriterar är att veta när breven senast kommer fram, vilket också framgår av utredningsarbetet. Dagens krav på att 85 procent av de övernattbefordrade breven ska ha delats ut påföljande arbetsdag bör enligt utredningen därför höjas. För att säkra brevtjänstens kvalitet på lång sikt föreslås att 95 procent av de brev som lämnats in för tvådagarsbefordran ska ha delats ut inom två arbetsdagar. Kvalitetskravet ska gälla i hela landet oavsett var brevet har postats. Användarnas behov kommer därmed att kunna säkerställas även i framtiden samtidigt som postoperatören undviker de extra kostnader som kravet på övernattbefordran innebär och som i allt mindre grad efterfrågas.

Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa detta arbete och avstyrker därmed motionerna 2016/17:2530 (M, C, L, KD) yrkande 34 och 2016/17:3119 (C) yrkande 21.

Vissa postala konkurrensfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konkurrensförhållandena inom postsektorn. Utskottet påminner bl.a. om att PTS har en konkurrensfrämjande roll på postområdet och att Sverige även har förbundit sig att tillämpa EU:s bestämmelser i fråga om konkurrens på postmarknaden.

Jämför reservation 15 (C).

Motionerna

Jeff Ahl m.fl. (SD) framhåller i motion 2016/17:2439 att utdelningen av post står för ungefär hälften av den totala kostnad som det innebär att skicka en försändelse och att brevtutbärning i många avseenden har starka stordriftsfördelar. Motionärerna anser också att det ur miljösynpunkt är svårt att motivera att konkurrerande aktörer levererar posttjänster på samma ort. Med minskande postvolym är det viktigt att man håller verksamheten så effektiv som möjligt för att kunna upprätthålla en god servicegrad till en rimlig kostnad för landets kunder. De pekar också på att det finns nationella

säkerhetsaspekter som måste beaktas. Mot denna bakgrund yrkar motionärerna på en återreglering av postväsendet.

I kommittémotion 2016/17:3119 av Anders Åkesson m.fl. (C) vill motionärerna i yrkande 23 att alla postoperatörer ska få tillgång till postnummersystemet. Det bör även gälla företag inom e-handel och digitala tjänster. Syftet är att underlätta konkurrens och etablering av nya verksamheter, vilket skulle främja marknadens effektivitet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis klargöra att efter den 1 januari 2013 ska alla postmarknader inom EU vara öppna för konkurrens enligt det tredje postdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/6/EG av den 20 februari 2008 om ändring av direktiv 97/67/EG beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster). Det innebär att inget medlemsland får upprätthålla ett monopol på någon del av den nationella postmarknaden.

Utskottet vill också förtydliga att med begreppet postal infrastruktur avses de system och anordningar som behövs och är avgörande för att postbefordran i samhället ska kunna fungera effektivt och tillförlitligt. Det som hittills har omfattats är postnummersystemet, postboxar, eftersändning av post och adressändring. Tillgång till postal infrastruktur regleras i postlagen och frågan behandlades närmare i proposition 1998/99:95. Utskottet vill mot bakgrund av önskemålet i motion 2016/17:3119 (C) yrkande 23 påminna om att Postnord genom ett beslut av PTS har fått i uppdrag att förvalta postnummersystemet i Sverige. När ändringar görs i systemet ska PTS tillfråga andra tillståndshavare och berörda myndigheter. Utskottet påminner i sammanhanget om att PTS har en konkurrensfrämjande roll på postområdet, vilket framgår av myndighetens instruktion.

I postlagsutredningens betänkande SOU 2016:54 föreslås bl.a. att företag inom t.ex. e-handel och digitala tjänster på ett enkelt sätt ska få tillgång till postnummersystemet till ett kostnadsorienterat pris. Syftet är att underlätta konkurrens och etablering av nya verksamheter. Priset ska enligt förslaget endast täcka de kostnader som uppstår i samband med det slutliga överlämnandet till användaren. Det kan t.ex. röra sig om kostnaden för en cd-skiva, pappersutskriften och eventuellt porto för befordran. I normalfallet bör utlämnandet vara kostnadsfritt om nedladdning kan ske elektroniskt via Postnords webbplats.

Med hänsyn tagen till PTS konkurrensfrämjande arbete på postområdet och de bestämmelser som framgår av europeiska och nationella regelverk för marknaden, inte minst vad gäller konkurrens, liksom till den pågående beredningen inom Regeringskansliet av postlagsutredningens förslag, avstyrker utskottet motionerna 2016/17:2439 (SD) och 2016/17:3119 (C) yrkande 23.

Samdistribution

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om samdistribution av post och tidningar. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 16 (M, C, L, KD).

Tidigare behandling

Utskottet har i ett yttrande till konstitutionsutskottet över proposition 2014/15:88 Statens stöd till dagspressen lyft fram vikten av initiativ för att nå en mer kostnadseffektiv utdelning, inte minst i glesbygd och på landsbygd, och var därför positivt till regeringens avsikt att låta utreda möjligheterna till samdistribution (yttr. 2014/15:TU5y). Utskottet underströk i sammanhanget bl.a. att posttjänsterna hör till den grundläggande service som behövs för att skapa attraktiva miljöer för näringslivets utveckling och att en eventuell samdistribution därför måste utformas så att den inte leder till en försämrad konkurrenssituation för företagen i glesbygden och på landsbygden. Utskottet ansåg därför att det fanns anledning att göra ytterligare försök med samdistribution, inte minst mot bakgrund av de komplexa frågeställningar som finns på området, och att aktörer som är fristående från Postnord borde ges möjlighet att delta. Riksdagen beslutade sedermera om ett tillkännagivande till regeringen om ett initiativ som syftar till att en ny försöksverksamhet inleds med samdistribution av tidningar och post med möjlighet för fler aktörer än Postnord att delta (bet. 2014/15:KU12, rskr. 2014/15:195).

Utskottet behandlade även motionsförslag om samdistribution i bet. 2015/16:TU6. Yrkandena avslogs med hänvisning till pågående utredningsarbete.

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:2530 hänvisar Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) till den statliga utredningens delbetänkande Som ett brev på posten (SOU 2016:27) i vilket bl.a. frågan om samdistribution av post och tidningar behandlas. Motionärerna lyfter fram samdistribution som en lösning för att både öka tids- och kostnadseffektiviteten och minska miljöpåverkan eftersom färre transporter behövs och anför därför i yrkande 33 att samdistribution av post och tidningar bör möjliggöras. Motionärerna betonar i sammanhanget vikten av att ha en distribution till en samhällsekonomiskt rimlig kostnad för att även fortsättningsvis kunna garantera en rimlig service på landsbygden. Vidare anför motionärerna att tidningar och brev i dag har olika tidpunkt för leverans till kund och därför bör den gemensamma distributionen ske enligt nuvarande tidningsdistributörers tidsordning.

Även Anders Åkesson m.fl. (C) behandlar frågan om samdistribution i kommittémotion 2016/17:3119 och uppmärksammar i sammanhanget att marknadsaktörerna, exempelvis distributörerna, ser ett behov av att på andra sätt öka sin beläggning då volymerna av både tidnings- och brevfräsändelser minskar. Att samdistribuera brev och tidningar skulle enligt motionärerna öka tids- och kostnadseffektiviteten men även ha en positiv inverkan på miljön som en följd av att färre transporter behövs. Motionärerna anser i yrkande 22 att det även av dessa skäl är motiverat att möjliggöra samdistribution av post och tidningar.

Även i kommittémotion 2016/17:3374 yrkande 19 av Nina Lundström (L) anförs att samdistribution av post och tidningar bör möjliggöras för att öka servicen, inte minst på landsbygden, och minska antalet transporter. Motionären framhåller dock att detta kräver att ändringar görs i postförordningen om övernattbefordran.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis peka på att med anledning av riksdagens tillkännagivande om samdistribution (bet. 2014/15:KU12, rskr. 2014/15:195), beslutade regeringen den 17 december 2015 att ge PTS i uppdrag att kartlägga förutsättningarna för att genomföra försöksverksamhet med samdistribution av post och tidningar. I uppdraget ingick även att undersöka om det med hänsyn till befintligt regelverk var möjligt att genomföra försöksverksamheten och även vilka förutsättningar det fanns för PTS medverkan. Uppdraget redovisades för Regeringskansliet (Näringsdepartementet) den 31 mars 2016.

Utskottet vill uppmärksamma PTS redovisning där det konstateras att det under senare tid har hänt mycket som påverkar förutsättningarna för samdistribution. Det handlar dels om att MTD och Bring har intensifierat samarbetet med samdistribution, dels om att Postnord i så stor utsträckning som möjligt samordnat sina brev- och paketflöden. På så sätt har man i berörda områden i många fall kunnat reducera antalet utkörningar till två i stället för fyra. Utskottet konstaterar vidare att det enligt PTS bedömning finns mycket som talar för att de kvalitetsproblem som Postnord har drabbats av det senaste året åtminstone delvis har sin grund i de utmaningar som den aktuella samordningen utgjort. Dessa förhållanden bör dock enligt myndigheten inte få medföra att utvecklingen mot ökad samdistribution stannar av. För att skapa bästa möjliga förutsättningar för samdistribution bör enligt PTS eventuella initiativ till en utvidgning av den samverkan som förekommer få göras på affärsmässiga grunder.

Utskottet vill vidare påminna om att inom ramen för den pågående översynen av postlagstiftningen har en utredning särskilt analyserat och bedömt behovet av och efterfrågan på posttjänster i olika delar av landet, postväsendets roll när det gäller statliga insatser för att trygga glesbygdsservice samt utrett effekterna av samdistribution av post och

tidningar och hur det skulle påverka möjligheterna för marknadstillträde och effektiv konkurrens.

I delbetänkandet SOU 2016:27 konstaterar postlagsutredningen att förutsättningarna för samdistribution av dagstidningar och adresserade postförsändelser ökar om kravet på övernattbefordran slopas och om breven ska delas ut under tidig morgon tillsammans med tidningarna. Enligt utredningen anser Postnord att om man skulle dela ut brev och tidningar under natt eller tidig morgon, skulle företaget ändå behöva distribuera andra tjänster, såsom paket och värdeförsändelser, vid en senare tidpunkt på dagen. Det beror på att dessa tjänster kräver en fysisk kvittens som kan vara svår att få från mottagaren tidigt på morgonen. Postnord hävdar vidare att detta skulle innebära att man måste hantera två distributionsflöden, vilket leder till ökade kostnader, större miljöbelastning och sämre arbetsvillkor för brevbärarna.

PTS framhåller i ovan nämnda redovisning att samordning med tidningsutdelning innebär krav på morgontidig utdelning medan samordning med pakethantering kräver utdelning under dagtid. Utöver detta finns det en rad praktiska problem med att samordna Postnords flöden av brev med tidningsbudens utdelning. Dessa svårigheter måste noga beaktas anser myndigheten eftersom de har en avgörande betydelse för möjligheterna att upprätthålla såväl en acceptabel kvalitet i brevförmedlingen som en god servicenivå i glesbygden. Det finns också inslag i regelverket som begränsar Postnords möjligheter att delta i en, från andra utgångspunkter, rationell samdistribution. Utskottet noterar samtidigt PTS bedömning att läget i fråga om samdistribution av tidningar och post är så pass gynnsamt att det för närvarande inte föreligger något behov av att initiera ytterligare försök med sådan samdistribution än de som frivilligt kommer till stånd på affärsmässiga grunder.

Utskottet vill i sammanhanget också peka på den undersökning som PTS låtit göra av behovet av posttjänster. Enligt användarna är inte utdelningstiden avgörande även om det finns vissa skillnader mellan privatpersoner och företag. Privatpersoner har i allmänhet inget emot att få posten under sen eftermiddag. Företag vill däremot ha tidig utdelning och de anser att utdelning bör ske senast mitt på dagen. Det gäller även för äldre privatpersoner. Om posten delas ut senare än vad man angett som behov så tyder resultaten på att det ofta inte leder till några mer omfattande negativa konsekvenser. Av undersökningen framgår också att när avsändarna skickar brev vill de ha en snabb befordran, men att snabbhet inte alltid är liktydigt med att försändelsen behöver komma fram nästföljande dag.

Postlagsutredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet finner mot denna bakgrund inga skäl att föregripa denna process och avstyrker därför motionerna 2016/17:2530 (M, C, L, KD) yrkande 33, 2016/17:3119 (C) yrkande 22 och 2016/17:3374 (L) yrkande 19.

Reservationer

1. Tillgång till bredband, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Sten Bergheden (M), Anders Åkesson (C), Nina Lundström (L), Robert Halef (KD) och Erik Ottoson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2016/17:2649 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 5,
 2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 9 och
 2016/17:3374 av Nina Lundström (L) yrkande 18.2,
 bifaller delvis motionerna
 2016/17:1647 av Johan Löfstrand m.fl. (S),
 2016/17:1654 av Johan Löfstrand m.fl. (S) i denna del,
 2016/17:1690 av Lars Eriksson m.fl. (S),
 2016/17:1691 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) i denna del,
 2016/17:2970 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 5 och
 2016/17:3096 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 2 i
 denna del och
 avslår motionerna
 2016/17:682 av Anette Åkesson (M) yrkande 2,
 2016/17:1119 av Anette Åkesson m.fl. (M) yrkandena 1, 2, 6 och 7,
 2016/17:2118 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda M)
 yrkande 1,
 2016/17:2225 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkande 6 och
 2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige har en stark position inom it-området, men många som bor på landsbygd och i glesbygd har fortfarande inte tillgång till bredband. Detta påverkar inte bara möjligheten att kommunicera, umgås och få tillgång till nöjen men också möjligheten att få ta del av välfärdstjänster som allt oftare utvecklas utifrån digitala möjligheter, t.ex. för att sköta privatekonomin och arbetet men även för att ta del av framtidens sjukvård och omsorg. När tjänster flyttar över i framtidens tekniklösningar måste även invånare i de mer glesbefolkade delarna av Sverige ges möjlighet att kliva på det digitala tåget.

Vi inom Alliansen vill förbättra företagsklimatet i hela landet, så också i glesbygd. En förutsättning för att kunna driva företag på ett effektivt sätt är att man har tillgång till bredband med hög överföringshastighet och en pålitlig internetuppkoppling. Fortfarande saknar dock stora delar av landet tillgång till bredband och utbyggnadstakten skiljer sig stort åt mellan olika delar av landet. Alliansregeringen gjorde stora satsningar på bredband inom ramen för landsbygdsprogrammet och arbetet med att förbättra bredbandstäckningen måste fortsätta.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Tillgång till bredband, punkt 2 (SD)

av Tony Wiklander (SD) och Per Klarberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2225 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkande 6 och avslår motionerna

2016/17:682 av Anette Åkesson (M) yrkande 2,

2016/17:1119 av Anette Åkesson m.fl. (M) yrkandena 1, 2, 6 och 7,

2016/17:1647 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2016/17:1654 av Johan Löfstrand m.fl. (S) i denna del,

2016/17:1690 av Lars Eriksson m.fl. (S),

2016/17:1691 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) i denna del,

2016/17:2118 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkande 1,

2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 2,

2016/17:2649 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD) yrkande 5,

2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 9,

2016/17:2970 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 5,

2016/17:3096 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 2 i denna del och

2016/17:3374 av Nina Lundström (L) yrkande 18.2.

Ställningstagande

I allt större utsträckning efterfrågar befolkningen en snabb och stabil internetuppkoppling. Det gäller både i arbetet och på fritiden. Information och underhållning blir alltmer internetbaserad och digitalt tillgänglig. Vi Sverigedemokrater menar att detta gör internettillgänglighet ytterst till en

demokratifråga. Ett Sverige där alla medborgare inte har samma chans att delta i samhällsdebatten ser vi som skadligt och något som på sikt riskerar att polarisera samhället i landsbygd och stad. Infrastruktur handlar inte endast om transportmöjligheter utan omfattar även teknisk infrastruktur för kommunikation som bredband. Behovet av en sådan högkvalitativ infrastruktur blir i dag allt viktigare både för näringslivet och för den enskilda medborgaren. Vi anser att den ambitionsnivå som fastslogs i den förra regeringens bredbandsstrategi om att 90 procent av hushållen ska ha tillgång till snabbt bredband 2020 inte är tillräcklig och vi håller det för troligt att landsbygdens invånare sannolikt kommer att vara kraftigt överrepresenterade bland de kvarvarande 10 procenten. Vi hänvisar till den parlamentariska landsbygdskommitténs uppmaning till regeringen om att hela befolkningen ska ha tillgång till digital infrastruktur med hög överföringskapacitet senast 2025. Utan ett sådant mål blir det omöjligt att hävda att Sveriges landsbygder ska leva. Sverigedemokraterna delar landsbygdskommitténs uppfattning att 100 procent av befolkningen ska ha tillgång till snabbt bredband 2025. Vi noterar att regeringen i december 2016 presenterade en ny bredbandsstrategi med bl.a. mål om att hela Sverige bör ha tillgång till snabbt bredband 2025. Det är angeläget att regeringen skyndsamt vidtar nödvändiga åtgärder för målen ska kunna uppnås.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Utbyggnad av it-infrastruktur, punkt 3 (C)

av Anders Åkesson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:820 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 4 och
2016/17:3507 av Anders Åkesson (C) yrkande 20.

Ställningstagande

Centerpartiet har i alliansregeringen stärkt investeringarna i bredbandsutbyggnad och öppnat för en mer tillgänglig data- och telekommunikation, inte minst på landsbygden. För Centerpartiet är it ”det femte transportslaget” som i form av bra och snabb bredbandsuppkoppling gör det möjligt att leva, arbeta och bo i hela landet. Snabba och fungerande uppkopplingar är även en förutsättning för introduktion av nya tekniker, inte minst för självkörande fordon och andra applikationer på ”tingens internet”. Bredbandsuppkoppling

med hög kapacitet i hela vårt land innebär enorma möjligheter för nya mötesplatser, kunskap, frihet och utveckling. Alla ska kunna vara en del av det digitala samhället och Centerpartiet vill därför se en digital allemansrätt som garanterar stabil och snabb uppkoppling och bredband i hela landet.

En bärande idé inom Centerpartiet är att informationsteknik ska betraktas som det femte transportslaget jämte väg, järnväg, sjöfart och flyg vid planering och fördelning av anslag till infrastruktur. Vi anser därför att it-lösningar måste göras till ett valbart alternativ vid de s.k. åtgärdssvalstudierna (ÅVS) som Trafikverket gör, i syfte att öka tillgängligheten för människor i hela landet och även bli en del i Trafikverkets årliga anslag för nyinvesteringar och underhåll av transportinfrastrukturen. Centerpartiet anser att en logisk följd av detta borde vara att informationstekniken bör övervägas att ingå som ett av Trafikverkets ansvarsområden.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Telefoni och mobiltäckning, punkt 4 (KD)

av Robert Halef (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 14 och avslår motionerna

2016/17:1237 av Lotta Olsson (M),

2016/17:1605 av Monica Haider och Tomas Eneroth (båda S),

2016/17:1654 av Johan Löfstrand m.fl. (S) i denna del,

2016/17:1691 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) i denna del,

2016/17:2118 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkande 2 och

2016/17:3096 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Vi kristdemokrater vill understryka behovet av en god samhällsberedskap, inte minst på landsbygden. För säkerhet och framkomlighet krävs en väl fungerande fysisk infrastruktur liksom goda kommunikationskanaler. Eftersom det enligt vår uppfattning finns vissa oklarheter i ansvarsfrågan anser vi att det är nödvändigt att förtydliga vem som är skyldig att se till att telekommunikationerna fungerar i hela landet. Vi anser också att Sveriges

Radios samtliga sändare måste hålla tillräcklig styrka så att sändningar kan nå ut i hela landet, detta är inte minst en viktig fråga för landets krisberedskap.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Användningen av 700 MHz-bandet, punkt 5 (M, C, L, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Sten Bergheden (M), Anders Åkesson (C), Nina Lundström (L), Robert Halef (KD) och Erik Ottoson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:820 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5,

2016/17:2530 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 32 och

2016/17:3119 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 20 och

avslår motion

2016/17:3205 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi inom Alliansen anser att det är angeläget att frigöra 700 MHz-bandet till förmån för mobila bredbandstjänster i enlighet med vad PTS har föreslagit. Detta är en viktig åtgärd för att kunna förbättra täckningen och minska antalet vita fläckar på täckningskartan samt öka möjligheterna att uppnå EU:s mål om 30 Mbit/s till alla. Att 700 MHz-bandet skulle tillgängliggöras kommersiellt och auktioneras ut på marknadsmässiga villkor var helt i linje med Alliansens tidigare arbete med satsningar på bredband i hela landet. Tillgängliggörandet av 700 MHz-bandet skulle ge operatörerna minskade kostnader, vilket på en väl fungerande marknad skulle spilla över och ge minskade konsumentpriser. Vi vill dock samtidigt understryka vikten av att ta hänsyn till de behov som finns för att upprätthålla samhällstjänster av Försvarmakten, Polismyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). I sammanhanget kan vi konstatera att PTS hade undantagit frekvensutrymme i 700 MHz-bandet från den planerade auktionsprocessen för att inte omöjliggöra en eventuell separat och dedikerad bredbandslösning i detta band för verksamhet inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar. Vidare kan vi konstatera att en utredare den 8 juli 2016 fått i uppdrag av Justitiedepartementet att analysera vilken kommunikationslösning som är mest lämplig för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar och delredovisa detta under hösten 2016.

Den 31 oktober 2016 meddelade regeringen i ett beslut att sändningsutrymmet 694–790 MHz får upplåtas för tillståndspliktiga tv-sändningar t.o.m. den 31 maj 2018. Vi finner det bekymmersamt att processen med att tillgängliggöra 700 MHz-bandet för mobilkommunikation därmed kommer att försenas, något som också tydligt bekräftades vid utskottets sammanträde den 15 december då bl.a. PTS redogjorde för konsekvenserna av regeringens ställningstagande i frågan. Vi noterar också att regeringen beslutat att ge MSB i uppdrag att, inom ramen för myndighetens ansvarsområde, börja förbereda för hur en framtida kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar ska kunna utvecklas.

Det är angeläget att den fortsatta processen kring frigörandet av 700 MHz-bandet fortsätter.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

6. It och minskad miljöpåverkan, punkt 6 (C)

av Anders Åkesson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 49 och avslår motionerna

2016/17:1986 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 9,

2016/17:3374 av Nina Lundström (L) yrkande 5 och

2016/17:3512 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 29.

Ställningstagande

För oss inom Centerpartiet är det en självklarhet att alla ska kunna vara en del av det digitala samhället, och det är därför vi förespråkar en digital allemansrätt som garanterar stabil och snabb uppkoppling i hela landet. Digitaliseringen skapar radikalt nya möjligheter och underlättar också en ökad decentralisering av samhället. Vi vill påminna om att Centerpartiets långsiktiga målsättning är att alla hushåll i hela landet ska ha tillgång till bredband. Om it används rätt kan den bli ett femte transportslag vid sidan av de traditionella och på så sätt bidra till förbättrade kommunikationer och minskad miljöpåverkan. Vi i Centerpartiet anser därför att det bör utredas vilka incitament som finns för att främja digitalisering, eller s.k. resfri kommunikation, något som kommer att förbättra tillgängligheten och underlätta möjligheten att bo och verka i hela landet.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. It och minskad miljöpåverkan, punkt 6 (V)

av Emma Wallrup (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:1986 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 9 och
avslår motionerna
2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 49,
2016/17:3374 av Nina Lundström (L) yrkande 5 och
2016/17:3512 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 29.

Ställningstagande

Den moderna tekniken kan utnyttjas på många olika sätt för att minska miljöpåverkan. Inte minst erbjuder it möjligheter att minska behovet av resor och fysiska transporter som kan ersättas av exempelvis video- och telefonkonferenser och distansarbete. Det finns med andra ord en outnyttjad potential i it-sektorn som kan användas för att minska koldioxidutsläppen. Vi i Vänsterpartiet anser också att det finns goda förutsättningar för att öka användningen av elektroniska tjänster hos våra myndigheter men även i arbetet med en hållbar stadsplanering. På nationell nivå saknar vi en tydlig fokusering på konkreta åtgärder för att med hjälp av digital teknik minska behovet av transporter och därmed minska klimatpåverkan.

I syfte att nå ett transportsnålt samhälle bör enligt vår mening staten sätta upp mål för hur en it-strategi kan bidra till att minska koldioxidutsläppen. Vi anser att en sådan strategi också ska innehålla en redovisning av vilka styrmedel som ska användas för att nå de uppsatta målen. De måste därefter kunna utvärderas och visa på om förväntade resultat uppnåtts eller inte.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

8. It och minskad miljöpåverkan, punkt 6 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2016/17:3374 av Nina Lundström (L) yrkande 5 och
 2016/17:3512 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 29 och
 avslår motionerna
 2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 49 och
 2016/17:1986 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 9.

Ställningstagande

Vi liberaler vill uppmärksamma den stora klimatutmaningen vi står inför och i sammanhanget sätta fokus på transportsektorn. Vårt svar på utmaningen är att vi behöver skapa förutsättningar för klimatsmarta transporter. Det behövs nya kunskaper och idéer samt spridning av goda exempel för att bygga nya strukturer för framtidens lösningar. Vad gäller just transportsektorn efterlyser vi strategier för hur tele- och kommunikationsnät kan stödja det framtida servicebehovet inom transport och kommunikation för att nå målen. Vi efterlyser också i detta sammanhang en handlingsplan för att främja resfri kommunikation.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

9. Statens innehav av digital infrastruktur, punkt 7 (M, C, L, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Sten Bergheden (M), Anders Åkesson (C), Nina Lundström (L), Robert Halef (KD) och Erik Ottoson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
 2016/17:2530 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 30 och
 avslår motion
 2016/17:2739 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S).

Ställningstagande

Kapaciteten i datanäten blir en växande utmaning i ett alltmer digitaliserat samhälle där ständigt nya tjänster tillkommer och användarna ställer allt högre krav på snabb uppkoppling. Mot denna bakgrund vill vi inom Alliansen påminna om att Trafikverket, Affärsverket svenska kraftnät och ytterligare ett antal statliga aktörer har rikstäckande fiberoptiska nätverk som huvudsakligen används för att styra järnvägs- och kraftledningsanläggningar. Delar av dessa fibernät är i dagsläget inte fullt utnyttjade, vilket innebär att redan befintliga anläggningar skulle kunna bidra till att uppnå målet om att 90 procent av hushållen ska ha tillgång till fiber. Dessutom är det vår bedömning att samhället skulle få en mer driftssäker nätverksstruktur om dessa fibernät sammankopplades. Vi anser därför att det finns goda skäl för att de olika fibernäten i statlig ägo bör tillgängliggöras för marknaden, vilket för övrigt också är i linje med de förslag som framförs i den statliga utredningen Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1).

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

10. Vissa regleringsfrågor, punkt 8 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Sten Bergheden (M) och Erik Ottoson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2531 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 47 och
avslår motionerna
2016/17:60 av Robert Hannah (L),
2016/17:679 av Anette Åkesson (M),
2016/17:1119 av Anette Åkesson m.fl. (M) yrkandena 3 och 4 samt
2016/17:1966 av Hans Rothenberg (M).

Ställningstagande

Runt om i landet satsar kommuner på att erbjuda wifi kostnadsfritt i framför allt stadskärnorna. Att göra det enklare för människor att vara uppkopplade och förbättra förutsättningarna för detta är en idé som vi moderater gärna ansluter oss till. Vi vill dock uppmärksamma att dessa kostnadsfria wifi-nätverk, inte får tillkomma i en sådan omfattning att de riskerar att slå ut eller påverka konkurrensvillkoren och lönsamheten för kommersiella aktörer på telekommarknaden. Det skulle annars på sikt kunna leda till en försämrad

situation för alla parter eftersom konkurrerande privata aktörer ofta kan utföra en mer kostnadseffektiv utbyggnad. Kommunernas egna digitala satsningar bör således inte växa sig så stora att de får en betydande marknadspåverkan. Sker detta är risken stor att marknaden påverkas negativt. För största möjliga samhällsnytta är det viktigt att främja konkurrens för att de mest effektiva lösningarna inom it-området ska uppnås. Det handlar om att göra en god avvägning mellan vilket ansvar den offentliga respektive den privata sektorn har. Vi menar därför att regeringen bör ta fram en strategi för hur gränsdragningen mellan stadsnätens och de kommersiella aktörernas nät bör se ut. Syftet är att underlätta en kostnadseffektiv utbyggnad av höghastighetsbredband till så låg kostnad som möjligt för såväl konsumenter som skattekollektivet.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

11. Integritet och it-säkerhet, punkt 9 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Sten Bergheden (M) och Erik Ottoson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3387 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 16 och avslår motion

2016/17:175 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD).

Ställningstagande

Vårt moderna samhälle är till stor del beroende av väl fungerande elektroniska kommunikationer och tillgång till internet, vilket också gör det sårbart. Det finns olika former av kriminalitet som i dag utförs elektroniskt, exempelvis överbelastningsattacker, bedrägerier, terrorism m.m. Mot denna bakgrund är det viktigt att förebyggande åtgärder kan vidtas i syfte att skydda vårt alltmer digitaliserade samhälle. Ett exempel är enligt vår mening hanteringen av trafikdata där det tidigare har förts diskussioner om att upprätta en digital standard som också omfattar viss automatiserad utlämning av trafikdata när kraven för detta varit uppfyllda i samband med allvarigare typer av brottslighet. Användningen av denna digitala standard – ITS 27 – är frivillig. Vi vill framhålla att specifikationen visar att standarden stöder automatisk uthämtning av ett antal olika uppgifter, inte minst av teknisk karaktär, som rör personers sms, mms, mobilsamtal och positionsdata etc. Vi moderater anser

att regeringen ska ta initiativ till att arbetet med att skapa en digital standard för trafikdata återupptas och se till att detta arbete leder till avsett resultat.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

12. Postservice i hela landet, punkt 10 (SD)

av Tony Wiklander (SD) och Per Klarberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:1740 av Pavel Gamov (SD) och
avslår motionerna
2016/17:190 av Saila Quicklund (M),
2016/17:1604 av Fredrik Lundh Sammeli (S),
2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 4,
2016/17:3139 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2 samt
2016/17:3357 av Larry Söder (KD).

Ställningstagande

Postens service har försämrats kraftigt på ett antal olika områden under det senaste dryga decenniet. Exempelvis har de traditionella postkontoren försvunnit samtidigt som antalet serviceställen och lantbrevbärare minskat över tid. Det har bl.a. inneburit att många lands- och glesbygdabor har fått allt längre att åka till närmaste postombud för att hämta ut postförsändelser. Förutom den försämring av servicenivån detta innebär, medför det ökande bilåkandet negativa effekter för miljön samt missgynnar företagandet och tillväxten på orten. Försämringarna har skett på många orter över hela landet, även i landsbygdsområden med nybyggnation och växande befolkning. Denna utveckling pågår dessutom i en tid med ökande internetanvändning och växande e-handel. Vi Sverigedemokrater anser att det är viktigt att även de som bor utanför större tätorter får tillgång till en likvärdig samhällsservice för att på så sätt värna en levande landsbygd samt stärka landsbygdens attraktionskraft och tillväxt. Därför är det angeläget att regeringen ger Post- och telestyrelsen i uppdrag att utöka antalet postombud på landsbygden så att postens servicenät och täckningsgrad utökas. Därigenom får de som bor på landsbygden kortare avstånd till sina ombud för att hämta ut paket och andra postförsändelser.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

13. Postservice i hela landet, punkt 10 (V)

av Emma Wallrup (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 4,
bifaller delvis motion
2016/17:1604 av Fredrik Lundh Sammeli (S) och
avslår motionerna
2016/17:190 av Saila Quicklund (M),
2016/17:1740 av Pavel Gamov (SD),
2016/17:3139 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2 samt
2016/17:3357 av Larry Söder (KD).

Ställningstagande

Vi inom Vänsterpartiet anser att en fungerande postverksamhet utgör en grundläggande samhällsservice. Många människor, inte minst med en snäv ekonomi, drabbas hårt när räkningar och brev försvinner. De är beroende av en väl fungerande och tillgänglig postservice. Vi vill också understryka att många företag fortfarande är helt beroende av en hög och jämn nivå på postservicen för sin verksamhet. Om denna servicenivå inte kan garanteras, missgynnas företagen på landsbygden, vilket kan äventyra många arbetstillfällen i dessa områden. Därför är det enligt vår mening angeläget att regeringen ger Postnord ett uppdrag och att regeringen har en dialog med Postnord om att förbättra förutsättningarna för att ta fram en tydlig strategi för att kunna tillhandahålla god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

14. Övernattbefordran av post, punkt 11 (M, C, L, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Sten Bergheden (M), Anders Åkesson (C), Nina Lundström (L), Robert Halef (KD) och Erik Ottoson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna

2016/17:2530 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 34 och

2016/17:3119 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 21.

Ställningstagande

I den nuvarande postförordningen anges att minst 85 procent av de inrikesbrev som lämnats in för övernattbefordran före angiven senaste inlämningstid ska ha delats ut påföljande arbetsdag, oavsett var i landet de har lämnats in, och att minst 97 procent av breven ska ha delats ut inom tre påföljande arbetsdagar. Vi inom Alliansen menar att detta krav är förlegat i dagens alltmer digitaliserade samhälle eftersom allt färre företag och privatpersoner har behov av övernattbefordran för varje enskilt brev. Övernattbefordran innebär att en del post behöver transporteras med flyg, vilket både ökar kostnaden och påverkar miljön negativt. Dessa krav anser vi också förhindrar möjligheten att samordna distribution av brev och tidningar eftersom de har olika tider för distribution under dygnet. För att underlätta en omställning och för att anpassa till verkliga behov anser vi att kravet på övernattbefordran i posttjänsten bör tas bort och ersättas med en tvådagars bastjänst med brevbefordran där minst 95 procent av breven ska ha delats ut senast den andra arbetsdagen räknat från inlämningsdagen. Detta förslag är också i enlighet med vad som förordas i postlagsutredningens delbetänkande SOU 2016:27.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

15. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 12 (C)

av Anders Åkesson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3119 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 23 och

avslår motion

2016/17:2439 av Jeff Ahl m.fl. (SD).

Ställningstagande

För oss i Centerpartiet är det viktigt att stimulera konkurrensen inom postmarknaden då denna fortfarande domineras av en stor statlig aktör. För att främja marknadens effektivitet anser vi att alla postoperatörer bör få tillgång till den postala infrastrukturen, däribland postnummer. Det bör även gälla företag inom e-handel och digitala tjänster, vilket också är i linje med vad postlagsutredningen föreslår i sitt slutbetänkande SOU 2016:54. Enligt vår uppfattning skulle ett sådant initiativ underlätta konkurrens och etablering av nya verksamheter inom branschen.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

16. Samdistribution, punkt 13 (M, C, L, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Sten Bergheden (M), Anders Åkesson (C), Nina Lundström (L), Robert Halef (KD) och Erik Ottoson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:2530 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 33,

2016/17:3119 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 22 och

2016/17:3374 av Nina Lundström (L) yrkande 19.

Ställningstagande

Ett förslag i postlagsutredningens delbetänkande SOU 2016:27 är att kravet på övernattbefordran av brev tas bort och i stället ersätts med en tvådagars bastjänst för brevbefordran. En sådan förändring anser vi skulle underlätta en mer omfattande samdistribution av post och tidningar. Vår uppfattning är att denna distributionsform har många fördelar och därför bör uppmuntras. I första hand är det viktigt att säkra en distribution till en samhällsekonomiskt rimlig kostnad för att långsiktigt kunna garantera en rimlig service på landsbygden, särskilt som både post och tidningar minskar volymmässigt. Vi inom Alliansen bedömer att samdistribution skulle öka både tids- och kostnadseffektiviteten. Även ur miljösynpunkt anser vi att samdistribution får en positiv effekt eftersom antalet transporter skulle kunna minska.

Tidningar och brev har i dag olika tidpunkt för leverans till kund och vårt förslag innefattar att den gemensamma distributionen sker enligt det schema som tidningsdistributörerna följer för att tidningen även framöver ska levereras på morgonen.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Bredbandsutbyggnad, punkterna 2 och 3 (L)

Nina Lundström (L) anför:

Vi liberaler anser att Sverige ska ha en bredbandsuppkoppling i världsklass eftersom bredband i dagens samhälle utgör en lika viktig del av infrastrukturen som exempelvis el- och vägnäten. En god uppkoppling är viktigt för såväl privatpersoner som företag men är även av avgörande betydelse för den regionala tillväxten. Vi anser också att glesbygden måste få bättre it-kapacitet. Vår ståndpunkt är att statens huvudsakliga uppgift bör vara att skapa förutsättningar genom att undanröja hinder för utvecklingen, men även att stötta där lönsamheten för utbyggnad är bristfällig. Liberalerna vill se en snabbare utbyggnad av bredband och vi påminner i sammanhanget om att vi för detta ändamål anslog ytterligare 100 miljoner kronor i vår kommittémotion (2016/17:3457) jämfört med vad regeringen gjorde i budgetpropositionen för 2017 under utgiftsområde 23.

2. Bredbandsutbyggnad, punkterna 2 och 3 (KD)

Robert Halef (KD) anför:

Vi kristdemokrater vill att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. En förutsättning för detta är att det finns tillgång till ett robust bredband i hela landet som har hög överföringskapacitet. I dagens samhälle är tillgång till bredband med hög överföringshastighet nödvändigt för att människor ska kunna driva företag, jobba och studera på distans. Jag påminner om att vi kristdemokrater därför valde att i vår kommittémotion (2016/17:2659) årligen satsa ytterligare 50 miljoner kronor på bredbandsutbyggnad, framför allt i glesbygd och på landsbygd, utöver vad regeringen gjorde i budgetpropositionen för 2017.

Vi vill också se en fortsatt satsning på bredbandskoordinatorer. Koordinatorerna ska fungera som en kontaktpunkt för bredbandsfrågor i länen för både offentliga och privata aktörer. Detta är en viktig satsning för att förbättra möjligheterna till bredband i hela Sverige.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner väckta med anledning av proposition
2016/17:21

2016/17:3507 av Anders Åkesson (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att se it som det femte transportslaget jämte väg, järnväg, sjö- och luftfart och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3512 av Nina Lundström m.fl. (L):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en handlingsplan för att främja resfri kommunikation och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:60 av Robert Hannah (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att PTS och Konkurrensverket bör se över övervakningen och tillsynen av kommuners agerande på bredbandsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:175 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en nationell märkning av webbsidor som uppfyller vissa uppställda krav på it-säkerhet och som säkerställer användarnas integritet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:190 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet att förbättra servicen för postutdelning i glesbygden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:213 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgängliggöra det digitala samhället för flera och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:679 av Anette Åkesson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa transparens i telebranschen genom att överväga möjligheten att införa en skyldighet för teleoperatörer att tillkännage på vems nät de agerar, i syfte att komma åt oseriösa företag och nå ökad trygghet för konsumenten och konkurrens på lika villkor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:682 av Anette Åkesson (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna och kostnaderna för att vässa målet för fiberutbyggnaden i hela landet till att 99 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2020, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:820 av Annie Lööf m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för hur it kan hanteras som det femte transportslaget jämte andra transportslag vid planering av infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användningen av 700-bandet förenas med ett täckningskrav och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C):

49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda incitament för att främja resfri kommunikation och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1119 av Anette Åkesson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Post- och telestyrelsens redovisning av investeringar i it-infrastruktur bör anges i andelen nybyggd respektive andelen upphandlad it-infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas huruvida det är möjligt och samhällsekonomiskt lönsamt att vässa målet för bredbandsstrategin till att gälla 99 procent av alla hushåll och företag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna möjligheten till konkurrens mellan lokala och nationella aktörer som historiskt har visat sig främja utbyggnad och låga slutkundspriser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av hur monopolsituationer i ägandet som motverkar

- samhällsnyttan av it-infrastruktur kan motverkas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över bidragskonstruktionen så att lika villkor råder mellan privata och offentliga aktörer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör undersökas hur ett mobilitetsmål som anger täckningsgrad av geografisk yta (inte enbart gällande de lägre banden) kan tillföras till bredbandsstrategin, så att även exempelvis vägsträckor inkluderas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1237 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mobiltelefonfäckning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1604 av Fredrik Lundh Sammeli (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om postutdelning i glest bebyggda områden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1605 av Monica Haider och Tomas Eneroth (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i infrastrukturplaneringen studera förutsättningarna för förbättrad mobiltäckning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1647 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att de resurser som satsas för utbyggnad av bredband kommer även mindre kommuner och landsbygd till del och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1654 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur mobiltäckningen kan ökas runt om i landet och även, genom kommunerna, öka möjligheterna för utbyggnad av bredband i glesbygden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1690 av Lars Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i infrastrukturplaneringen studera förutsättningarna för att ge tillgång till bredband i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1691 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgång till bredband och telefoni i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1740 av Pavel Gamov (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka antalet postombud på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1966 av Hans Rothenberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att auktionsreglerna vid försäljning av rättigheter till frekvensspektrum bör utformas så att de gynnar en välfungerande konkurrens och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1986 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell it-strategi bör upprättas i syfte att minska behovet av transporter och därmed minska klimat- och miljöpåverkan och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2118 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att presentera en plan så att 100 procent av alla hushåll och företag ska kunna erbjudas lägst 30 Mbit/s år 2020 i enlighet med EU-kommissionens förslag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell strategi för mobiltelefoni bör utarbetas och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2225 av Johan Nissinen m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredband och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2439 av Jeff Ahl m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återreglera postväsendet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur hela Sveriges befolkning ska kunna få tillgång till bra kommunikationer senast år 2025 och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Posten bör få i uppdrag att ge god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2530 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de olika fibernäten i statlig ägo ska tillgängliggöras för marknaden och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hela 700 MHz-bandet, förutom de delar av bandet som bedöms behövas för att upprätthålla samhällstjänster av Försvarsmakten, Polismyndigheten och MSB, snarast ska auktioneras ut på marknadsmässiga villkor och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samdistribution av post och tidningar bör möjliggöras i enlighet med förslag i SOU 2016:27 för att öka postverksamhetens effektivitet och minska miljöpåverkan och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kravet på övernattbefordran ska tas bort och att ett krav på tvådagarsbefordran av brev bör införas som en bastjänst i den samhällsomfattande posttjänsten i enlighet med förslaget i SOU 2016:27 och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2531 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en strategi för hur gränsdragningen mellan stadsnät och kommersiella aktörers nät bör se ut och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2649 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att goda uppkopplingsförutsättningar behövs för att underlätta för människor att arbeta i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgång till bredband på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvaret behöver tydliggöras kring vem som är skyldig att se till att radio- och telekommunikationer fungerar i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2739 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgång till bredband och telefoni i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2970 av Helena Lindahl m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en infrastruktur som gör att den tekniska utvecklingen kommer hela landet till del och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3096 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för bättre uppkopplingsförutsättningar för telefoni och bredband i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3119 av Anders Åkesson m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att PTS mål om att öka mobiltäckningen där det i dag finns brister för att ge garanterad tillgång till mobilt bredband och telefoni i hela landet snarast uppnås via auktionen av 700 MHz-bandet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett krav på tvådagarsbefordran av brev ska ersätta kravet på övernattbefordran för att möjliggöra samdistribution av tidningar och post och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka postverksamhetens effektivitet och minska miljöpåverkan genom att möjliggöra samdistribution av post och tidningar och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att postnummersystemet ska vara tillgängligt för alla postoperatörer och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3139 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp att den samhällsomfattande posttjänsten verkligen fungerar och att regler efterlevs och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen kontinuerligt bör återrapportera till riksdagen hur postlagen efterlevs och vid behov återkomma till riksdagen med förslag till skärpningar av postlagen för att uppnå än bättre efterlevnad och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3205 av Hans Wallmark m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att avsätta relevanta delar av 700 MHz-bandet för kommunikation för samhällsviktiga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3357 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur paket- och brevservice ska kunna fungera tillfredsställande i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3374 av Nina Lundström (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strategier för hur tele- och kommunikationsnäten kan stödja det framtida servicebehovet inom transport och kommunikation och tillkännager detta för regeringen.
- 18.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredband och it och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser behovet av att verka för bättre it-kapacitet

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om post och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3387 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ till att arbetet med att skapa en digital standard för trafikdata återupptas och se till att detta arbete leder till avsett resultat och tillkännager detta för regeringen.